Leto IV. V Celju, dne 25. marca 1909. Št. 12.

NARODNI LIST

Izhaja vsak četrtek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Vse pošiljatve (dopisi, reklamacije, vprašanja itd.) je pošiljati na naslov: **„Narodni List“ v Celju.** — Reklamacije so poštnine proste. — Uredništvo: Schillerjeva cesta štev. 3.

„Narodni List“ stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za Ameriko in druge dežele na leto 5 K 60 vin. Naročnina se plačuje vnaprej. — **Posamezna številka stane 10 vin.**

Oglasi se računajo po 12 vinarjev ena petit vrsta. — Pri večkratnih objavah znaten popust po dogovoru. Pristojbine za oglase je plačevati po pošti na naslov: „Narodni List“ v Celju.

Naše hmeljarstvo.

Prvi hmeljar v Savinski dolini je bil pivovar Franc Žuža v Žalcu, kteri je pred 56 leti napravil prvi nasad z zateškimi sadeži. Zdravnik dr. Adalbert Cypl in sladščičar Jan. Hostonsky, oba v Celju, imela sta pred 40 leti v celjski okolici hmeljnike z virtemberškimi sadikami — to so bili pa le poskusi, kteri so se pozneje zopet opustili. Prve hmeljske nasade, kteri so bili temelj sedanjemu hmeljarstvu, je napravil leta 1870 novoceljski oskrbnik, g. Jos. Bilger, rojen iz Tettnang-u na Virtemberškem. Grad Novo Celje je bil takrat last kneza Alfreda Salm-Reifferscheidta, kteri je vsestransko pospeševal in podpiral oskrbnikovo prizadevanje. Leta 1876 sta sledila Bilgerjevemu zgledu žalska tržana gg. Janez Hausenbichler in Josip Žigan, ktera sta sadila na rigolano zemljišče virtemberški pozni hmelj. Leta 1879. in 1880. so posnemali zgled imenovanih žalskih tržanov g. grof Wurmbrand v Novem Kloštru, g. vitez Haupt v Strošneku in v Žalcu; gospa Marija Roblek, g. Rudolf Žuža, g. Franc Žuža, g. Josip Rehar in g. Franc Koceli. Hmeljarstvo pa se je širilo le počasi po Savinski dolini. Leta 1882. se je prodal kg hmelja po 4, 5 in 6 K, kar je povzročilo, da se je hmeljska rastlina prav hitro razprostirala po naši dolini. Razven imenovanih hmeljarjev so napravili še gg. dr. M. Bergmann, Vinko Janič, Franc Roblek, Rudolf Senica, Josip Širca in še drugi večje hmeljnike. V braslovški okolici si je za razširjevanje umnega hmeljarstva pridobil največjih zaslug grajščak g. Karol vitez Haupt iz Strošnek-a, kterega ime se bode v naslednjih vrstah itak še imenovalo večkrat. V tem času napravil je g. Hausenbichler v Žalcu tudi poskuse z zateškim ranim hmeljem, kteremu pa naše razmere niso prijale; ti poskusi so se zopet opustili.

Največje važnosti za južnoštajersko hmeljarstvo je bilo leto 1886; tega leta sta napravila namreč gg. vitez Haupt in Hausenbichler prve poskuse z angleškim hmeljem goldingom; ti poskusi so se nepričakovano dobro obnesli ter Savinski dolini zasigurali obstanek hmeljarstva za vse čase.

Kakovost zemlje in podnebje Savinske doline so prijale angleškemu hmelju v toliki meri, da je rodil po kakovosti tako fino blago, ktero se lahko meri s hmeljem vsakega drugega, tudi najslovitejšega okoliša našega cesarstva in ktero se vsako leto prav lahko proda. Od te dobe se je golding v toliko razširil, da se lahko trdi, da ste $^2/_3$ vseh hmeljnikov ž njim zasajeni in $^1/_3$ pa s poznim hmeljem iz Virtemberga.

Prepričana o tem, da se bode novi vir blagostan ohranil naši dolini le v slučaju združenja vseh hmeljarjev v skupino, ktera bode delovala po edinstvenih načelih, sta osnovala gg. vitez Haupt in Hausenbichler že leta 1880 južnoštajersko hmeljarsko društvo, ktero naj bi povsod in vselej pospeševalo umno hmeljarstvo. Prvo društveno vodstvo je bilo sestavljeno tako-le: predsednik g. Vitez Haupt, tajnik in blagajnik g. Hausenbichler, odborniki gg. baron Wurmbrand — Novi Klošter, baron Warsberg — Paka, oskrbnik Oto Blumenau — Novo Celje in župan Karol Žuža — Žalec. Pospeševanje hmeljarstva po društvu se je vršilo potom ponka pri sajenju, gnojenju in nadaljnem negovanju hmeljske rastline, potem pri obiranju, sušenju in hranjevanju hmelja, nadalje pri nakupu in naročilu dobrih sadežev in pri nakupu umetnega gnoja, pri zatiranju hmeljskih škodljivcev in naposled potom razglasitev praktičnih skušenj v hmeljarstvu itd. itd.

Ves ta pouk so preskrbeli in še preskrbijo udje društvenega vodstva, posebno pa poslovodja. V svrho pouka se prirejajo v različnih krajih Savinske doline zborovanja, pri katerih so na dnevnem redu poučni govori o hmeljarstvu; razen tega se tudi objavljajo poučni članki v domačih časopisih ali potom letakov in lepakov; vrh tega daja društveno vodstvo vsakokrat na pismena ali ustmena vprašanja zaželjena pojasnila. Leta 1907 si je pripravilo društveno vodstvo 25 velikih, barvastih slik, katere kažejo najvažnejša dela v hmeljniku in hmeljske škodljivce; slike so napravili učenci obrtno-nadaljevalne šole v Žalcu po osnutkih, katere je napravil poslovodja. Te slike in nekaj drugih kalupov služijo kot nazorna sredstva pri poučnih govorih. Udje društvenega vodstva: gg. državni poslanec Franc Roblek, župan Josip Širca in nadučitelj Anton Petriček so se podali leta 1901 in 1904 na poučno potovanje po vseh večjih hmeljskih okoliših našega in nemškega cesarstva, da bi si prisvojili o hmeljarstvu nove praktične izkušnje, katere so se drugod dobro obnesle in da bi si posebno ogledali nove sušilnice in pripravljalnice za hmelj. To poslovanje je pa imelo tudi najlepše uspehe. Že l. 1902 se je izročila prometu novo sezidana in z vsemi najnovejšimi stroji opremljena hmeljska pripravljalnica in basalnica „Hmeljarna“, katera je za ohranitev in pospeševanje našega hmeljarstva največjega pomena. Ustanovitev „Hmeljarne“, v kateri se more hmelj basati tudi za prekmorsko razpošiljanje in katera se je dosedaj prav dobro obnesla, je posebna zasluga tukajšnjega župana, g. Josipa Širca. Predstojništvo tega zavoda namerava v Žalcu ustanoviti tudi hmeljsko zaznamovalnico (zavod za signiranje hmelja), katera bi naj bila pod državnim nadzorstvom. Pravilno sušenje hmelja je največjega pomena; v tem oziru je pač naša Savinska dolina vsem drugim krajem naprej, kajti toliko umetnih sušilnic (Linhart—Rakovnik in Lorber—Žalec) kakor pri nas, nimajo nikjer drugod. Razven teh si hmeljarji napravijo iz svojih stanovanj začasne sušilnice, v katerih se hmelj tudi pravilno posuši, četudi je to delo prav mučno in težavno. Pri tem sušenju se hmeljarji poslužijo lesenih lês, katere so dva metra dolge in en meter široke ter s trskami ali s platnom prepreżene. Kjer pa nimajo kurilnih sušilnic, tam se hmelj na popisanih lesah suši deloma v senci, deloma na solncu. Sušenje na solncu se vedno bolj opušča, ker jemlje hmelju lepo zeleno barvo.

Žalibog, da naš hmelj še ni znan pod svojim pravim imenom v svetovni trgovini; kupci ga vsak čas radi kupujejo in ga pod tujim imenom zopet prodajajo. V varstvo svojega lastnega pridelka in v strahu pred hmeljem drugih krajev, so si češki hmeljarji v državnem zboru izposlovali prostovoljno proveniječno postavo, katera občutno škoduje našemu hmeljarstvu Po tej postavi imajo vendar hmeljski trgovci še pet let pravico, naš hmelj prodajati pod starim, v trgovini običajnim imenom. Konečno pa mora in bode sigurno tudi naš hmelj prišel pod svojim pravnim imenom do zaslužene veljave. To doseči je sedaj najvažnejša naloga hmeljarskega društva, kakor tudi „Hmeljarne“. Da je naš hmelj zares odlične kakovosti, pričajo obilna priznanja in odlikovanja, katera so se mu podelila pri raznih razstavah kakor v Parizu, Londonu in Berlinu. Posebne važnosti pa je razsodba našega hmelja na mednarodni razstavi v Berlinu 1908, kjer se je

LISTEK.

Martin Močán.

Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.
Spisal: **Robert Košar.**

(Dalje).

Ko se je priklonila vsa turška gospoda, je pokleknil vitez Lamberg pred Sulejmana, kakor je to navada pred cesarji. Nato mi je vzel iz rok dragocena cesarska darila ter jih položil sultanu pred noge. Sultan pa teh reči niti pogledal ni, s čemur se mi je hudo zameril. Roke je uprl v bok ter je gledal nekako osorno in prezirljivo na poslanca. Spregovoril ni ničesar; najbrže si je mislil, da bi bil greh spregovoriti s kristjanom. Samo kimal je vedno z glavo.

Ko zapazi veliki vezir, da čaka Sulejman na začetek razprave, je dejal, globoko se priklonivši:

„Vsemogočni, prevzvišeni in premodri naš sultan! Tu kleči pred teboj poslanec avstrijskega cesarja Ferdinanda I„ ki ti pošilja pozdrave in želi, da bi živel s teboj, velejasni naš cesar, v večnem miru in prijateljstvu.

Govori dalje!“ reče nato poslancu.

Vitez se zopet globoko prikloni in nadaljuje sultanu:

„Mogočni in častiti sultan! Besede, katere je ravnokar izustil veliki vezir Ibrahim, so popolnoma resnične in v dokaz temu je tukaj pismo mojega prevzvišenega gospoda in cesarja“.

Ko je sultan zaslišal besedo „prevzvišeni“, je spačil lice v zaničevalen smeh in je pljunil pred se.

Ibrahim pa reče z ošabnim glasom:

„Kako se predrzneš vpričo največjega, najizvrstnejšega in premodrega sultana, ki ima v oblasti turško in grško krono, ki je gospodar Črnega morja, Karamanije, Antijohije, Armenije, Sirije, Iverije, Perzije, Damaska, Alepa, Egipta, Meke, groba Mohamedovega, Medine, rojstnega kraja njegovega, vse Arabije, Jemna proti Rudečemu morju in cele tatarske dežele, izpregovoriti tako besedo. Glej, da te ne zadene kazen Allahova!“

Vitez je prebledel, kajti spoznal je, da Turkom ni za mir, ampak da iščejo samo vzrok za prepir. Trepetajočih ustnic je zašepetal:

„Izgubljeni smo, izgubljena je domovina!“ Sultan pa dvigne roko in pravi grozeče z divjim glasom:

„Povej, krščanski pes, svojemu cesarju, da sem sem se jaz, sultan turški in potomec slavnega Mohameda, dvignil z vsemi svojimi prvaki, slugami in neštevilno vojsko, da poteptam vaše dežele. Tvoj „prevzvišeni gospodek“ naj me pričakuje in naj ne zbeži kakor zajec, če zagleda lovca. Povej mu tudi,“ hipoma je obmolknil sultan. Zagledal je izpremenjene obraze svojih podložnikov in zaslišal je molitve velikega duhovna, ki se je v enomer priklanjal po šegi turške vere. Sedaj se je še-le spomnil, da mu škoduje jeza in da se ga loti naduha, če se razburi. Da si odvrne bolezen je začel pljuvati okrog sebe, kakor bi naletaval sneg. Nato prekriža roke na prsih, neprestano govoreč: „Allah il Allah, Mohamed, Mohamed, Mohamed“. Veliki duhovnik pa je pristopil k njemu ter začel moliti nad njegovo glavo:

„Idi, idi bolečina,
idi v hosto ali v vodo,
idi v visoke višine,
ali v globoke globine,
kjer ne peva petelin
in ne kokodače kvoka“.

Nastala je občna zmešnjava.

Jaz pa sem pristopil k svojemu gospodu ter mu dejal:

„Gospod, ali naj ne poplačam sultanu, da je tako grdo govoril o našem presvitlem cesarju?“

Vitez ni utegnil odgovoriti, kajti zdajci se približa veliki vezir s poklicano stražo, da nas odvede v naše šotore.

IV.

Kmalu nato smo se vrnili domov, grozna turška armada pa se je valila proti naši domovini. Med potjo sem kričal v enomer:

„Bežite, bežite, rešite se, ljudje božji — Turki gredo, Turki“.

Vitez je dal užgati grmado in kmalu so zaplameneli ognji po vsej

našemu hmelju določilo drugo mesto izmed vseh hmeljev našega cesarstva; glej poročilo v št. 129 „Domovine“ 1908.

Naše hmeljarstvo se razprostira v sodnijskih okrajih: Celje, Vransko, Gornjigrad in Šoštanj ter zavzeme približno 1800 ha obsegajočo zemljiščno ploskev, na kateri se prideluje v dobrih letih približno 36000 stotov á 50 kg hmelja in sicer, kakor vže povedano, $^2/_3$ goldinga in $^1/_3$ poznega hmelja. V minolem letu smo pa imeli izvanredne vremenske razmere in vsled tega tudi prav dobro letino. Preobili pridelek skoro v vseh drugih deželah povzročil pa je nizko ceno.

Kar se obdelovanja hmeljnikov tiče, opustilo se je dosedanje rahlanje zemlje — takozvano rigolanje, katero se uspešno nadomestuje z oranjem na 40 — 45 cm na globoko. Izkušnja nas je učila, da je bolje, ako se hmelj reže spomladi; le tisti hmeljarji, kateri imajo obsežne hmeljnike, režejo hmelj zaradi pomanjkanja časa vže jeseni. Jesenska rez priporoča se tudi v hmeljnikih, kateri so okuženi po hmeljskem kebru (plinthus porcalus), ker se kebrovi ličinki pretrga pot do korenike, v katero sili in jo uničiti žuga. Tudi z visokim obsipanjem se obranimo navedenega škodljivca, ker mu pot do korenike zdatno podaljšamo. O drugih hmeljskih škodljivcih je pri nas malo slišati. Hmeljska uš in po njej povzročena črnoba, bolhači, prosena vešča in krtica so škodljivci, kateri so se prikazali na našem hmelju in mu prizadeli le neznatno škodo.

Naši hmeljarji gnojijo hmelju večinoma z dobro obležanim hlevskim gnojem, z gnojnico in tudi z umetnim gnojem. Hmeljske sadike se sadijo navadno po 1·30 m — 1·58 m druga od druge; hmeljski poganjki pa se privežujejo in vodijo na 7—8 m visoke hmeljevke, katere se dobivajo za drag denar iz Zg. Štajerskega ali iz naših sosednih dežel. Za privezovanje pa služi ali ličje, ali slama, ali ciglej. V novejšem času se delajo tudi v naših krajih nasadi na žico, kateri imajo marsikatero prednost pred hmeljevkami in kateri se bodo sčasoma sigurno tudi v pri nas udomačili. Ko hmelj raste, se mora zemlja pridno rahljati in plevel ugonabljati. Predno požene hmelj stranske poganjk, se mora visoko obsipati, kateremu delu sledi v jeseni po obiranju odsipavanje. Čez zimo se hmeljevke postavijo v piramide. Za obiranje hmelja, katero se vrši sredi meseca avgusta in začetkoma septembra, pridejo ljudje iz dolenjskih okrajev; za vožnjo na Južni železnici izposlovalo jim je društveno vodstvo polovično voznino. Za obiranje hmelja se plača za vsaki škaf (2 in pol kg) po 14 v; vrh tega dobivajo obiralci dvakrat na dan toplo hrano in obicajno prenočišče. Obiranje hmelja se ne vrši doma, kakor na Češkem in drugod, ampak na polju; poganjki ali trte se ne odrežejo od korenike, ampak se puste, da popolnoma dozorijo, kar je velevažno in se še-le potem odrežejo in sežgejo ali na drugi način porabijo.

Obrani in posušeni hmelj se večinoma proda doma; nekaj malega gre tudi v Žatec in Norimberg, kjer se potom posredovalcev spravi v denar. Kar se prodaje hmelja tiče, se morajo naši hmeljarji še prav mnogo učiti — pa v tem oziru jim je težko svetovati, kajti vsakdo je svoje sreče kovač. Gotova resnica je, da kaže v 10 letih osemkrat hmelj takoj prodati — in le dvakrat čakati na boljšo ceno; pri nas pa nekateri še v lastno škodo narobe delajo. Nekateri pivovarji kupujejo vsako leto naš pridelek neposredno od hmeljarjev in ga puste v hmeljarni preparirati in basati. Le ta kupuje tudi hmelj za druge trgovce in zasluži pri tem običajno provizijo.

Hmeljarsko društvo ima tudi poskuševalni nasad, v katerem goji 15 vrst inozemskih vrst v ta namen, da se prepriča, katerim vrstam najbolj prija naše podnebje in naša zemlja.

O vsakokratnem stanju hmeljske rastline, o škodljivcih, o času obiranja, o hmeljski kupčiji itd. objavlja društveno vodstvo vsako leto 12 — 14 nepristranskih poročil v vseh avstrijskih in nemških strokovnih listih. Da pa tudi naši hmeljarji zvedo, kako je s hmeljem in s hmeljsko kupčijo v drugih krajih, objavlja društveno vodstvo enaka poročila v domačih časopisih; brzojavna tržna poročila pa se vrh tega še pribijejo na črno tablo na občinski hiši.

Da tudi c. kr. poljedelsko ministerstvo pripozna in podpira težnje društvenega vodstva, priča dejstvo, da se je vsled prizadevanja državnega poslanca, g. Franca Robleka nastavil posebni zvedenec za hmeljarstvo v alpskih deželah s sedežem na Dunaji; ta naš zaščitnik in svetovalec je g. dr. Julij Olschowý.

Iz navedenega se lahko razvidi, da je vodstvo hmeljarskega društva zvesto izpolnjevalo svoje dolžnosti in da je lahko z dosedanjimi uspehi zadovoljno — kajti južnoštajerski hmeljski okoliši stoji v prvih vrstah vseh okolišev našega in nemškega cesarstva. Udi sedanjega društvenega vodstva so: predsednik g. dr. M. Bergmann, podpredsednik državni poslanec g. Franc Roblek, poslovodja nadučitelj g. Anton Petrič̌ek, odborniki gg. župan g. Josip Širca, g. Karol Janič in g. Vinko Vabič, vsi v Žalcu.

„Trnjeva pot“.

V. pismo iz občine Kokarje.

Trije splavarji iz občine Kokarje so v železniškem vozu za nekadilce vkljub sprevodnikovi prepovedi pušili duhan ali tobak. Ker se je to zgodilo v področju okrajnega glavarstva slovenjgraškega, jih je ta oblast zasledovala.

Pri politični ekspozituri v Mozirju so jih zaslišali ter so njihovo slovensko izpričanje spisali po nemško v samonemško tiskovino „Strafregister“, na kar jih je glavarstvo v Slovenjemgradcu obsodilo vsacega na globo po 2 K oziroma na 12 ur zapora. Na to so se vsi spisi doposlali občini Kokarje, naj ona obsojencem razsodbo naznani ter morebiti njihovo pritožbo zapiše v nemški „Strafregister“.

Občina Kokarje je iz teh spisov razvidela, kako se tudi pri tej oblasti slovenski jezik prezira; zato je ves spis vrnila z naznanilom, da je bil državni osnovni zakon z dne 21. dec. l. 1867. izdan samo za pravice državljanov in občin ne pa za deželne in državne urade; ker si hoče občina Kokarje vse v tem zakonu zapopadene pravice uveljaviti, zato so ji deželni in državni uradi na njeno zahtevo dolžni vse spise dopošiljati v slovenskem jeziku; okrajno glavarstvo naj torej blagovoli spis in tiskovino prestaviti na slovenski jezik in ji dati v jezikovnem oziru zakonito obliko.

C. kr. okrajno glavarstvo v Slovenjemgradcu je, uvidevši zakonitost te zahteve, spis in tiskovino prestavilo na slovenski jezik, šele sedaj je občina Kokarje dalje uradovala. Seveda je imelo imenovano okrajno glavarstvo mnogo dela in se je izvršitev razsodbe za pol leta zavlekla, toda občina, ki hoče pravice svojega naroda dobro zastopa i, ne sme gledati na delo uradnikov, temveč v prvi vrsti na to, da je ona dolžna čuvati in gojiti slovenski jezik in narodnost. To pravico ji nalaga člen XIX. prej imenovanega zakona.

Občine torej nimajo nasproti deželnim in državnim uradom nobenih jezikovnih dolžnosti, temveč le pravice, nasproti temu nimajo deželni in državni uradi nasproti občinam nobenih jezikovnih pravic pač pa neovrgljive dolžnosti.

Oni državni in deželni urad, ki bode naše pravice preziral, sme od zavednih občin pričakovati v svojem uradovanju mnogo trnja, pravicoljubni pa spoštovanje, kajti zavednost nas uči, da ni narod tu zaradi uradnikov, temveč uradniki zaradi naroda. Prihodnjič kaj več. Držimo se pravice!

Mnogo pozdravov

Pravicoljub.

Deželni red in deželni volilni red.

V.

Kdo sme voliti in kdo voljen biti?

A. V veleposestvu.

Voli se direktno (neposredno); volijo posestniki zemljišč, vpisanih v deželno desko, ki plačajo najmanj 200 K deželnih realnih davkov; vsakteri mora biti na dan razpisa volitve 24 let star, samostojen, avstrijski državljan.

B. V mestih in trgih ter kmečkih občinah.

Voli se direktno (neposredno), t. j. voli vsak, ki je

a) na dan razpisa volitev 24 let dovršil,

b) avstrijski državljan,

c) ki mu je vsaj eno leto že predpisanih 10 K deželnega direktnega davka, pri čemur se pa osebno-dohodninskega davka vračuna samo polovico in le v slučaju, da se je predpisani osebno-dohodninski davek za eno leto pred razpisom volitev v resnici že plačal. V teh skupinah smejo nadalje voliti v občini, kjer imajo sedež, brez ozira na kak davek vsi duhovniki, ki izvršujejo službo, vsi državni in deželni uradniki, umirovljeni ali izven službe ali v evidenci se nahajajoči častniki in vojaški duhovniki, vojaški uradniki, odvetniki, notarji in osebe, ki so dosegle akademično izobrazbo ter javni učitelji.

Javni družabniki pri pridobitnih podjetjih in solastniki posestev so v teh volilnih razredih upravičeni voliti, če imajo tudi kot osebe v smislu prvih točk tega paragrafa volilno pravico in če od davka, predpisanega za podjetje ali posestvo, deželnih neposrednih (direktnih) davkov plačajo vsak vsaj 10 kron.

C. Splošna skupina.

Voli se direktno (neposredno) in volijo v tej skupini vsi tisti, ki nimajo niti v veleposestvu niti v kmečkih občinah niti v trgih in mestih volilne pravice, seveda le osebe moškega spola, ki so samopravne (samosvoje), ki so na dan razpisa volitev prekoračile 24. leto, ki niso glasom poznejših določb izključene od volilne pravice in so na dan razpisa volitev vsaj eno leto v dotični občini stanovale.

VI.

Kako sme vsak posameznik voliti?

Vsak volilec sme voliti samo v enem volilnem okraju. Kdor ima v skupini veleposestva volilno pravico, ne sme voliti v drugih skupinah in kdor ima volilno pravico v skupini mest in trgov, ne sme voliti v nobenem volilnem okraju skupine kmečkih občin. Če ima kdo po zgornjih določilih v več občinah volilno pravico, voli v oni občini, kjer ima stalno bivališče, in če tega nima v nobeni ali pa je ima v več občinah, voli tam, kjer ima predpisan najvišji deželni davek.

Voliti mora vsakdo osebno; volilni upravičenci v skupini veleposestva lahko volijo po pooblaščencih. Ženske in aktivno službujoče vojaške osebe, vojaške uradnike izvzemši, lahko volijo v skupini veleposestva le po od njih postavljenih pooblaščencih. Pooblaščenec pa mora imeti v tej skupini volilno pravico in sme voliti samo še za enega drugega vol. upravičenca. Pooblastilo se mora oddati pred oddajo glasovnice vol. komisiji.

---

deželi. Iz trdnjav so zagrmeli streli topov, po cerkvah so zazvonili zvonovi. Ves narod je bil hipoma na nogah in vsa domovina se je začela spreminjati v jeden velik tabor. Vse je hitelo, bežalo, dirjalo. Možje so zapustili plug in zgrabili za orožje. Živino so zagnali v gore ali globine gozdov, sami pa so hiteli v tabor, da branijo sebe, ženo in otroke pred turškimi zverinami.

Povsod sem videl nenavadno življenje in vrvenje. V noči so si svetili ljudje s smoljnatimi bakljami in vsa zemlja, kakor daleč je segalo oko, je bila kakor posuta s pregibajočimi se kresnicami. Preplašeni ptiči so frfotali po zraku, kajti povsod jih je dramil človeški vik in krik. Takih prizorov nevajena živina je strašno mukala ter se zoperstavljala človeški volji.

Ko smo se približali domačemu kraju, je dejal vitez:

„Martin, zdaj pa idi domov, da boš pomagal očetu in materi, ko pridejo Turki. Bojno opravo si lahko obdržiš, ker si me zvesto služil. Tudi meč je tvoj, ali za vsakega Turka, ki ga posekaš v boju, moraš napraviti zarezo na držaju“.

Lepo sem se zahvalil vitezu ter mu obljubil, da storim vse po njegovih besedah. Pri slovesu me je objel, jaz pa sem mu pošepetal na uho;

„Gospod vitez, ali mi ne boste šli na roko pri ženitvi?“

On pa mi resno odgovori:

„Dragi moj, zdaj ni časa misliti na lastne koristi, ker je domovina v nevarnosti. Jaz moram hiteti v Gradec in morda celo na Dunaj, da stopim pred cesarja. Ko pa mine ta nesrečna vojska, pridem k tebi in izpolnim obljubo. Počakaj še!“

Jaz pa odvrnem:

„Ne zamerite mi, dragi gospod vitez, da sem popraševal radi ženitve. Toda Dragico imam tako rad, da bi zanjo potrgal vse rožice na svetu. Ker pa je domovina v nevarnosti — seveda, pa počakam.“

Vitez mi je segel v roko in rekla sva si:

„Z Bogom, na svidenje!“

Ko sem prišel domov, nisem našel nikogar. Vse je bilo prazno: soba in hlevi. Šel sem torej k cerkvi, ki je bila obdana z močnim zidovjem, da nam služi za tabor in tam sem našel očeta in mater in Dragico in vse sosede daleč na okrog. Vsi so stopili okrog mene ter me vpraševali: kaj je s Turki. Povedal sem jim vse: kako se je prikazala na Turškem ona čudna mrtvaška ptica in kaj je dejal sultan. Opisal sem jim turško vojsko, ki gre nad nas, ter jim razodel, kako sem med potjo svaril ljudi pred sovražnikom, ki nam je že za petami.

Žene so se sicer ustrašile teh novic, možje pa so dejali:

„Hej, naj le pridejo, saj smo vse pripravili za dober sprejem“.

Nato so odšli, da si nabrusijo meče in drugo orožje.

Mati pa so me potegnili v stran ter me objeli z obema rokama.

„Moj sin, moj sin, da te le vidijo zopet moje oči!“ so šepetali in me pritiskali na svoje srce.

Očetu pa sem moral vse od kraja do konca še enkrat razložiti. Ko sem jim pripovedoval, koliko sem pretrpel radi tega, ker se nisem smel bojevati niti s Turki niti z Barbaroso ter jih prosil, naj mi odpuste sramoto, katero sem jim storil, so odvrnili s solznimi očmi:

„Že dobro sinko, že dobro. Vem, koliko človek pretrpi, ako bi rad, pa ne sme. Zdaj pa mislim, da dobiva dela dovolj. Drži se in morda se ti posreči, da zalotiš samega „Barbarose“.

VII.

Kdo sme biti voljen za poslanca?

Voljen za poslanca sme biti vsak, ki

a) je avstrijski državljan,

b) je 30 let star,

c) uživa v polni meri državljanske pravice,

d) je v eni gori navedenih štirih volilnih skupin upravičen voliti.

VIII.

Kdo ne sme voliti in kdo ne voljen biti?

Voliti in voljen biti ne sme:

1. Kdor je pod varuštvom ali pod kuratelo,

2. Kdor uživa ubožno preskrbo iz javnih ali občinskih sredstev ali je to v letu neposredno pred volitvijo užival, ali kdor živi od javne blagodarnosti; kot take pa se ne sme smatrati: podpor iz bolniških blagajn, podpor za nezgode in invalidnost, oproščenje od šolnine, obdaritev z učnimi sredstvi, štipendijami ali podporami po nezgodah;

3. Kdor je prišel s svojim premoženjem v konkurz, dokler konkurzna doba traja,

4. Kdor je bil kaznovan zaradi kakega hudodelstva ali pa zaradi prestopka tatvine, poneverjenja, soudeležbe pri tem ali pa goljufije; izključenje od pravice voliti in voljen biti za ta slučaj traja

a) pri hudodelstvih (veleizdaja, sokrivda na veleizdaji, motenje javnega miru, punt, javno nasilstvo, uboj, težka telesna poškodba, dvoboj, udeležba pri dvoboju, dajanje potuhe za hudodelstvo), dokler mine kazen;

b) pri drugih hudodelstvih 10 let, če je dobil hudodelec najmanj 5 let kazni, in 5 let, če je dobil manj kot 5 let kazni;

c) pri zgoraj naštetih prestopkih pa 3 leta po prestani kazni.

Če bode kazenska postavodaja glede izključenja od volilne pravice v občinah sklenila kake nove določbe, imajo te določbe veljati tudi za volitve v deželni zbor.

V trajni ali začasni aktivni službi stoječi častniki, vojaški duhovniki, gažisti brez plačilnih razredov in osebe moštva armade, odnosno orožništva — začasno upokojene všteto — nimajo — razun kar se tiče veleposestva; glej tam!! — pravice niti voliti niti voljen biti.

Voljeni ne smejo biti poleg zgoraj naštetih tudi v trajni ali začasni aktivni službi stoječi uradniki oborožene sile.

Volilno pravico pa imajo seveda vsi tisti člani oborožene sile, ki vsled postavne obveznosti pridejo k orožnim vajam.

Prihodnjič nekaj o postopanju pri razpisu volitev in volilnih pripravah.

Gospodarski paberki.

Kakoršen plug, takšen je kmet.

Tovarnarjev in obrtnikov bo pač malo takšnih, katerim bi ne bile vse novejše iznajdbe in zboljšanja, kar se njihove obrti tiče, znane. Tovarnar se tudi ne zboji nobenega truda ne stroškov, da te iznajdbe izkorišča, da mu je potem mogoče z drugimi podjetniki uspešno tekmovati.

Večina kmetov pa se le malo briga za novejša stremljenja in zboljšanja pri gospodarstvu. Če jim je tudi o tem več ali manj znano, tega vendar ne izkoriščajo. Raje po starem kopitu naprej životarijo počasi gospodarskemu polomu nasproti, kakor da bi skoz združenje, skoz nabavo boljšega orodja novce služili in tako svoj gmotni položaj polagoma zboljšali.

Kmet mora zmiraj pred očmi imeti, da za dobavo večjih pridelkov iz zemlje je treba dela, — kapitala — in razuma. Samo dobra volja ali pa mrmranje o slabih časih ne zadostuje. Celo kopo sredstev se kmetu nasvetuje v dosego večjih dohodkov. Kako dobri utegnejo eni ali drugi teh nasvetov biti, vendar na glavno najbolj važno delo v dosego večjih pridelkov na naših njivah ne smemo pozabiti, in to je oranje. Ves trud, vsi stroški za nakup dobrega semena, gnoja itd. so zastonj, če se ne pripravi in zrahlja zemlja tako, da se koreninice prav lahko na široko in globoko razprostirajo in tako veliko plast zemlje na gosto in močno prerastejo.

Da najdejo rastline na njivi vse potrebne ugodnosti k dobri rasti, mora biti v zemlji dovolj vode, redilne snovi in zraka. Da je teh snovi ravno v pravi meri v zemlji, je med drugim najbolj odvisno od tega, kako se je njiva zorala, ali dobro ali slabo. Zaveden napreden kmet bode pred vsem svojo pozornost na takšna zboljšanja obrnil, ktera nič ali primeroma malo stanejo, a v vsakem slučaju koristijo kakor n. pr. izkoriščanje dušca iz zraka skoz deteljo, izkoriščanje ogljikove kisline iz zraka in redilnih snovi iz spodnjih plasti zemlje z obdelovanjem njiv z najboljšim plugom.

Pod brazdoj, ktero vsako leto na naših njivah obračamo, leži še ena njiva. Ta ima še velike zaloge redilnih snovi v sebi, iz katerih bi lahko marsikteri stot žita ali drugega blaga več prirastlo. Ker pa mi spodnjo plast njive ne obdelujemo, ampak v miru pustimo, nam tudi nič ne da, in zato ji tudi pravimo, da je to mrtva zemlja. Če pa polagoma pri oranju brazdo poglobimo, spravimo te mrtve snovi na vrh, na zrak in s tem v kolobar. Njiva bo dala toliko več pridelka, kolikor več snovi smo rastlinam na razpolago pripravili. Bolj ko je njiva globoko zorana, manj škoduje rastlinam moča in še manj suša. Runkla in repa, posebno pa krompir ljubi globoko zorano zemljo. Globoko naj se zmiraj pred zimo orje. Vse njive namenjene za spomladansko setev naj bi se že v jeseni zorale. Posebno važno je to za težke ilovnate zemlje. Če je zmladleta mokro, jih je težko orati, ker se zemlja deske prime, če je suho je tudi težko, ker se velikanske grude lomijo, ktere ne razpadejo z lahka. Kakor znano, je mraz najboljši orač. Z nobenim orodjem in z najboljšim delom nam ni mogoče zemljo zmladleta za setev tako lepo pripraviti, kakor nam to mraz brezplačno stori, če smo njivo pred zimo zorali in v celih brazdah pustili. Ker se s tem tudi delo naprej spravi, da nam setev zmladleta polovico manj truda in časa vzame, naj nikdo ne zamudi vse njive za spomladansko setev že v jeseni zorati.

Nič ni za kmeta tako važno, kakor skrbno obdelovanje in oranje njiv. Če njivo pognojimo, tak se redilne snovi, ktere so v gnoju, ne razdelijo enakomerno po celi njivi. Kamor gnoj pade, tam tudi vsa njegova moč ostane, ker bližnja zemlja potegne vse te redilne snovi v sebe in jih ne spusti dalje naprej. Torej redilne snovi ne grejo h koreninicam, ampak koreninice si morajo te snovi poiskati, do njih prirasti. Sedaj nam je jasno, zakaj je dobro oranje take važnosti. Če smo zemljo dobro zrahljali, lahko koreninice brez ovir velike prostore prerastejo in tako tem več redilnih snovi iz zemlje potegnejo. Redilne snovi v zemlji, do katerih koreninice ne pridejo, pa ležijo tam zastonj, brez haska.

Dober obrtnik spozna se že na orodju. Pri kmetu je isto. Če hočemo vedeti, kakšen da je kmet, kar poglejmo si njegovo orodje, pred vsem tisto orodje ktero je pri kmetiji najbolj važno, to je plug. Kjer je plug slab, tam ponavadi tudi kmeta ni veliko prida, ali pa je to znamenje, da gospodar nikdar sam za plug ne prime.

Kakšen plug naj bi vsak kmet imel? Najboljši je ravno dosti dober. Ali so navadni plugi od naših domačih kovačev malovredni? Ti plugi so tu in tam dobri, samo da so kovači, kteri znajo delati dobre pluge, zmiraj bolj redki. Z ročnim delom dober plug napraviti je pa tudi težavno; to je, bi rekel, umetnost, katera je le malokateremu kovaču dana. Gola roka v priprosti kovačnici seveda tudi ne more nikdar tega napraviti, kar se doseže s pomočjo velikanskih strojev v tovarnah. Z navadnim plugom ne moremo naše njive zdatno poglobiti, se ne more iz njega kakšno drugo orodje napraviti in ga je treba pogosto popravljati. Kadar plug drug kovač v roke dobi, kakor tisti, kateri ga je naredil, ponavadi plug več tako dobro ne gre.

Najboljši plugi so takozvani Sack-ovi plugi. Posebno dobre lastnosti teh plugov so:

1. Trpežnost skoro za vedno, ker niso iz navadnega železa, ampak iz jekla. Deli, kateri se obrabijo, kakor lemež črtalo, se dajo po potrebi zojstriti. To je edino, za kar se kovač potrebuje. Kadar so ti deli stečeni, dobijo se od tovarne drugi.

2. Plug gre sam tako, da ga ni treba nič držati. Lahko torej ž njim orje vsak, kdor tudi tega dela še ni vajen.

3. Če hočemo plitvo orati, gre plitvo, če globoko, gre do 10 palcev in če rabimo zagozde, še globeje.

4. Gre jako enakomerno in lahko. Deska je namreč iz najboljšega jekla in postane čez nekaj časa tako gladka, da se je zemlja nič ne prime.

5. Plugi so različni za težke ilovnate, za lahke, za kamenite zemlje. Kdor bi imel več sort zemlje, kupi si različne pluge, kateri se dajo potem na gredelju samo zamenjati, tako da je treba za več sort plugov samo en gredelj in ene kolce.

6. Če se kupijo posebni deli, da se ta plug spremeniti v različno drugo orodje, kakor n. pr. v plug za oranje krompirja. Takšnega bi morala sedaj, ko je zmiraj hujše za delavce, vsaj vsaka vas imeti. V eni uri se vzame z njim toliko krompirja iz zemlje, da ima pet žensk cel dan dosti dela s pobiranjem. Nadalje se da spremeniti ta navaden plug v plug za osipavanje, v plug za okapanje, v podzemeljski plug i. t. d.

Jaz rabim tak plug že 11 let in sem prepričan, da boljšega pluga ni. Kdor se za to zanima, naj zahteva od tovarne cenik. Udje kmetijske družbe lahko naročijo potom družbe, ker dobijo ceneje. Posebno bi priporočal kmetijskim podružnicam, katere dobijo za nakup orodja polovico podpore, naj naročijo tak plug za svoje ude in pa kmečkim posojilnicam, (rajfajzenovkam). Samo se morajo popred dobro poučiti, da naročijo tak plug, ki je za njih razmere najbolj pripraven. Ker je pri nas gotovo že več takih plugov razširjenih, bilo bi dobro vedeti, kje da so že delj časa v uporabi. Kdor se za nje zanima, bi si jih potem lahko na licu mesta ogledal in se o njih izvrstnem delu prepričal. Tako n. pr. je v celjskem okraju v Višnji vasi štev. 23 pet različnih Sack-ovih plugov v uporabi.

Ni zmeraj tisti kmet napreden in dober gospodar, ki nosi novce v hranilnico. Pogosto je lahko najbolj napreden tisti, kateri si novce iz posojilnice sposodi, pa ne zato, da bi zaostale obresti in davke plačal, ampak za nakup takšnega orodja, katero mu dohodke na polju zviša in mu tako stroške in obresti večkratno povrne.

Kakoršen je kmet, takšen je njegov plug.

Franc Goričan.

Žvepleno-kisli amonijak ali nekaj o gnojenju.

Rastline potrebujejo ravno tako hrane, kakor živali. In sicer so različne redilne snovi v zemlji raztopljene, ki služijo rastlinam v živež. Nekterih teh redilnih snovi se nahaja v zemlji v izobilju, tako, da se ni bati, da bi jih kedaj zmanjkalo, drugih pa zopet manj. In ravno te snovi, katere se nahajajo v manjšini, so za kmetovalca najvažnejše, ker so jako odločilne za pridelek. Kakor hitro bi ene redilne snovi v zemlji zmanjkalo popolnoma, takoj bi rastline morale končati svojo rast, ravno kakor mora zidar ustaviti delo, če mu zmanjka le ene snovi, katero potrebuje pri zidanju.

Redilne snovi, ki jih zemlji navadno primanjkuje, so dušik, fosforova kislina in kalij. Najvažnejši in zaradi tega najdražji je dušik. Hočemo ga zaradi tega nekoliko natančneje ogledati. Dušik lahko zemlji dovažamo v podobi hlevskega gnoja in gnojnice, v podobi čilskega solitra in končno v podobi žvepleno-kislega amonijaka. Hlevski gnoj je izvrsten, ampak žalibog nam ga gostokrat primanjkuje. Treba se je torej v takšnem slučaju ogledati za kakšnim umetnim gnojilom, ki nam glede dušika napravlja isto, ali še boljšo uslugo, kakor hlevski gnoj. In to sta ravno zgoraj omenjeni tvarini: čilsk soliter in žvepleno-kisli amonijak. Občna pozornost se je dandanes obrnila na zadnje gnojilo, na žvepleno-kisli amonijak, ali kakor se tudi imenuje „amonijev sulfat“. Začeli so ga priporočati razni kmetijski časopisi (n. pr. Kmetovalec) in kmetijske družbe. In gotovo ne brez vzroka. Prva dobra lastnost tega amonijakovega gnojila je ta, da se da bolje hraniti. Čilski soliter namreč hitro odvolgne,*) ker nateza vlago iz zraka, zaraditega ga je težko hraniti in ga je zaraditega mogoče le v manjših množinah naročevati. Žvepleno-kisli amonijak pa ostane vedno suh in ga je vsled tega lažje hraniti in lažje več skupaj naročevati.

Druge dobre lastnosti žvepleno-kislega amonijaka so v kratkem sledeče: žvepleno-kisli amonijak se ne izpere tako hitro v spodnje dele plasti zemlje, kakor čilski soliter; nevarnost izgube je torej dosti manjša. Pri tem gnojilu se ne napravlja skorja na površju zemlje, kar je posebno pri težkih, zveznih zemljah važno. In še nekaj, kar je pri današnjih razmerah posebno treba povdarjati, je to, da nam dušik v žvepleno-kislem amonijaku**) pride nekoliko cenejši, kakor pa v čilskem solitru.

Zk.

*) Odvolgniti = vlažen postati.

**) To gnojilo je v zadnjem času začela tudi prodajati domača tvrdka Peter Majdič v Celju.

Iz političnega sveta.

u **Državni zbor.** Seja 17. t. m.: Češki posl. Udržal je ostro napadal vlado zaradi njene politike na znotraj nasproti slovanskim narodom, pa tudi na zunaj nasproti slovanskim državam. Povdarjal je, da trozveza služi samo Nemčiji. Ta bo imela korist od naše balkanske politike, mi pa krvna in denarna bremena. Videti je, da voditelji države nimajo pojma o avstrijski državni ideji. V podobnem smislu je govoril tudi češki poslanec dr. Kramař. V trenutku, ko bi imeli Jugoslovani igrati veliko ulogo v naši notrajni politiki, se je sestavilo ministerstvo, ki naravnost izziva Slovane. Govoril je tudi soc. demokrat Daszynski, ravnotako ostro zoper našo politiko na Balkanu. — Posl. Kalina je vprašal predsednika Pattaia, ali bi ne hotel v avdijenci pri cesarju sporočiti vladarju, da si vsi narodi v Avstriji žele, naj se ohrani mir. Pattai je odgovoril, da tega ne more storiti, ker bi se to v tem trenutku smatralo slabost. — Seja 19. t. m.: Sprejet je bil z 289 proti 103 glasovom vladni predlog o rekrutih. Za ta predlog so glasovali tudi vsi slovenski in hrvatski poslanci razum 7 poslancev, češ da se rekruti v tako važnem trenutku morajo dovoliti. To je žalosten izgovor in ne more pokriti sramote, da je „Slovanska jednota“ pri prvem važnem glasovanju dala vladi — zaupnico. Nato je prišlo na razpravo podržavljenje železnic. Ta razprava se je nadaljevala tudi v soboto. — Dne 22. tm. je bila predloga sprejeta. V tej seji je hrvatski poslanec Biankini posebej povdarjal, da avstrijska vlada pri gradnji železnic zanemarja slovanski jug države ter tako meče gospodarskemu napredku teh dežel polena pod noge.

a **Ministerski predsednik o vnanjem položaju.** Baron Bienerth je v včerajšnji seji parlamenta podal kratko pojasnilo o vnanjem položaju. Odgovor srbske vlade na korak a.-o. poslanika v Belemgradu ne odgovarja našim pričakovanjem ter ni, kakor došla poročila pričajo, tudi druge kabinete zadovoljil. Mi smo opustili dati na srbsko noto takoj odgovor, ker bi bilo to položaj samo poostrilo, kar smo pa, v kolikor je to od nas odvisno, hoteli zaprečiti. Mi ne gojimo napadalnih namenov ter ne tiramo prestižne politike (se ne poganjamo za goli ugled). Srbija ima torej čas, premišljati o

svojem položaju in kreniti v drugo smer. Mi se pa tudi zato nečemo z odgovorom podvizati, ker smo izvedeli, da nameravajo druge države staviti Srbiji nove predloge, katere bode ta to pot kakor se nadjamo v polni meri upoštevala. Pa če bodemo tudi nadalje še prav potrpežljivo postopali, smatramo vendar za dolžnost proti samim sebi, ako z vso odločnostjo delujemo na to, da se napravi nevzdržljivim razmeram na naši meji kmalu konec. Že sedaj vstrajamo pri svoji dosedanji metodi ter ponujamo Srbiji roko, da jo ta, ako uvidi svoj položaj, lahko sprejme.

o **Romansko zvezo** pod predsedništvom posl. Malfattija so sklenili italijanski in rumunski poslanci vseh strank.

Kaj bo z vojsko?

Položaj je še vedno nejasen, kakor je bil pred tednom dni. Avstrijska vlada se je sprijaznila z mislijo, da se skliče posvetovanje evropskih držav, samo vprašanje aneksije Bosne bi ne smelo priti na dnevni red. Rusija pa misli, da se to vprašanje mora obravnavati na tem posvetovanju. — Iz Belgrada so 18. t. m. prišla poročila, da so pri srbski vojski končane že vse predpriprave. Enaka poročila so prišla iz Črne Gore. Knez Nikola je baje že poslal svoje vojne čete na mejo, da bodo takoj začele obstreljevati kotor, kakor hitro bi se začela vojska. Iz Belgrada se poroča, da izgleda mesto kakor bojni tabor. Avstrijski trgovci itd. zapuščajo mesto. — Italjanski diplomatje so zdaj izdelali nov načrt za to posvetovanje velesil. — Nemški klerikalni, nacijonalni in celo vladni listi še vedno ščuvajo na vojsko. — Iz Belgrada poročajo 22. t. m., da je ministerski svet pod predsedstvom kralja sklenil, da Srbija takoj preneha oboroževati, če bodo Rusija, Francozka in Angleška pripravljene pri Avstro-Ogrski posredovati, da ne napade Srbije. — Važno je vsekakor, da je ruski minister zunanjih zadev Izvoljskij izjavil, da v slučaju vojske Srbija ne sme računati na pomoč od zunaj. Med velesilami se neprestano vrše pogajanja. Nemčija seveda, ki bi edino imela od vojske korist, stoji škodoželjno ob strani. — Cesar Franc Jožef sam se je izrazil, da upa, da se ohrani mir. Prestolonaslednik je pa izrazil svoje prepričanje, da se mir ohrani. — Sedaj je prevzela Angleška nalogo, da posreduje.

o **Georgi o pozivih pod orožje.** Domobranski minister Georgi je povdarjal v četrtek popoldan v seji obrambnega odseka, da je strah glede sedanjih pozivov rezervnega moštva pod orožje popolnoma nepotreben. On lahko konstatira, da te odredbe niti zdaleka ne dosegajo mobilizacijskih. Gre se samo za zvišanje stanja moštva in premeščenje posadk, kar je pa bilo že dalje časa pripravljeno in je sedaj potrebno, da se olajša četam, ki stražijo ob meji, služba. — Vendar pa smatra domobr. ministerstvo za potrebno, da bode skrbelo za potrebne družine onih, ki so ali v vojni službi pridržani (rezervniki 1. letnika, prvi 3 letniki nadomestne rezerve) in onih ki so izjemoma poklicani k orožju, dasiravno velja ta oskrba le za slučaj prave mobilizacije. Ta izvajanja mobr.do ministra bodo gotovo nekoliko pomirila razburjeno ljudstvo.

b **Berlin**, 20. marca. (Brz. „N. D.") „Vossische Ztg." poroča iz Belgrada, da je razpoloženje še vedno za — vojsko. Hujskači še vedno grozijo, da bodo zdrobili v prah habsburško monarhijo in zahtevajo, naj se še mobilizacija srbske vojske izvede v večjem obsegu. Vojno razpoloženje še je gotovo povečal izrek vojnega ministra Živkovića, da bo prva bitka pred Belgradom, druga pa pred Novim Sadom (v Banatu).

Položaj je še vedno resen.

o **Dunaj**, 22. marca. (Brz. N. Dn.) V tuk. diplom. krogih se mnogo govori o tem, da cesar v soboto v pogovoru s srbskim poslanikom Simičem ni ničesar političnega omenil. Položaj je nespremenjeno resen. Avstro-Ogrska ostane v mirni rezervi, dočim se velevlasti trudijo, da bi dosegle v Belemgradu pomirjenje. Gotovo pa je, da pade tekom tega tedna kocka in se bo konečno videlo, če bodemo imeli mir ali vojno.

Poročila iz Srbije.

o **Belgrad**, 22. marca. V skupštini je stavil poslanec Mišič ministerskemu predsedniku Novakoviču sledeče vprašanje: Po poročilih zunanjih listov je Avstro-Ogrska odredila mobilizacijo svojih obmejnih korov. Izgovor, da je to le spopolnjenje obmejnih posadk, ne velja. Saj vemo, da se vojne priprave gode vedno na tihem, da dotična država doseže čim višjo vojno pripravljenost, kar je za uspehe v moderni vojski nujno potrebno. Vendar pa Srbija teh dogodkov ni dovolj upoštevala in ni ukrenila potrebnih korakov.

Akoravno imajo take mobilizacije lahko samo demonstrativen značaj, da vplivajo na diplomatična pogajanja, jih vendar ne sme nobena država prezreti, da v diplomatičnih pogajanjih ne podleže ali da ni v slučaju redne vojne premagana, če ni za vojno pripravljena. Akoravno je naša država izročila svojo zadevo velesilam, mora vendar odrediti mobilizacijo, da bi ne bila tako presenečena kakor Francozi l. 1870. — Posl. Marković je stavil tudi vprašanje na Novakovića, v katerem je zahteval, naj si srbska vlada vedno dobi dovoljenjenje skupštine, predno odpošlje kako noto velesilam. Ker ni bilo Novakovića v skupštini, se je sklenilo, da se mu obe vprašanji stavite pismenim potom.

Rumunija mobilizira.

o **Bukarešt**, 22. marca. „Independance roumaine" poroča, da je rumunska vlada odredila mobilizacijo 4 korov in povišanje moštva v 1 diviziji na vojno stanje. To se je odredilo z ozirom na nesiguren položaj v Srbiji.

Iz Črnegore.

v **Cetinje**, 22. marca. Mobilizacija črnogorske vojne je sedaj končana. Nekaj čet je šlo proti Hercegovini, nekaj proti Baru. Na Duga-sedlu so položene mine.

Interpelacija

poslanca Frana Robleka in tovarišev na gospoda justičnega ministra zaradi vedenja c. kr. sodnika v Rogatcu, dra. Pavlička.

Na c. kr. okrajnem sodišču v Rogatcu sta nastavljena dva sodnika: c. kr. okrajni sodnik in predstojnik sodišča dr. Zangger in c. kr. sodnik dr. Pavliček, oba Nemca.

Glasom uradnega ljudskega štetja iz leta 1900 šteje sodni okraj Rogatec 10.621 Slovencev in 739 Nemcev, trg Rogatec sam pa 412 Nemcev 164 Slovencev. Pa seveda tudi te številke niso pravilne, ker v trgu Rogatcu, ki leži ob Sotli, katera tvori mejo proti Hrvatski, na popolnoma slovenskem ozemlju, o nemštvu sploh govora ne more biti. Gre se faktično samo za maloštevilno kliko v Rogatec priseljenih ljudi, ki delajo tamkaj organizirano vsenemško propagando in je s svojim hujskanjem dosegla, da je trg Rogatec tako razvpit.

Ta klika, kateri stoji na čelu c. kr. sodnik Pavliček, in h kateri pripada učiteljstvo nemške šole, se poslužuje v svoje ponemčujoče in hujskajoče namene pred vsem nemške „schulvereinske", sedaj deželne šole in Südmarke.

Poslužuje se pa tudi sredstev najnižje vrste, kakor čisto navadnih pouličnih in gostilniških pretepov in je s tem dosegla, da je ljudstvo v celem okraju zelo razburjeno, da pa je tudi c. kr. okrajno sodišče popolnoma diskreditirano in ne uživa pri ljudstvu nikakega zaupanja.

Kriv temu je c. kr. sodnik dr. Pavliček, kateri se je ob najrazličnejših prilikah kot sodnik in izven sodnije pokazal tako fanatično strastnega nemškega nacijonalca, da se ga tamošnje ljudstvo, katero je prisiljeno brez zastopstva od njega pravico sprejemati (ker v Rogatcu in daleč na okrog ni odvetnika), naravnost boji.

Kaj počenja ta sodnik, kaže naslednji slučaj, katerega je priobčil „Narodni dnevnik":

„Kaki sodniki sodijo Slovence. V petek, 19. svečana okoli 11. ure ponoči, je prišel gospod potovalni učitelj Ivan Prekoršek v družbi dveh domačih gospodov v Spornovo gostilno v Rogatcu, kjer je nameraval prenočiti. Gospodje so sedli k svoji mizi in se pogovarjali med seboj v slovenskem, in ker je prisedel k njim nek uradnik, doma iz Češkega, tudi v češkem jeziku. Ko so prišli Slovenci v sobo, je navzoči učitelj I. Ferner zaklical skozi vrata sosedne sobe: „Jetzt sind die windischen Pülcher da". Takoj je prišla iz te sobe večja družba, v kateri so se nahajali c. kr. sodnik dr. Pavliček, učitelj Pavalec, sodni pisar Berz, kanclist Cvetko, zdravnik dr. Schuster in več drugih. Začeli so govoriti na glas o „Windische", „windische Pülcher", klicati „Heil" in peti nemškonacijonalne pesmi. Ko so si slovenski gospodje, ki se za izzivanje niso prav nič brigali, nazdravili z „živio", je zaklical c. kr. sodnik dr. Pavliček: „Hier wird nicht živio gerufen; Gusti, holen Sie den Hausknecht, daß er die Leute hinauswirft". Natakarica je na to zaklicala hlapca v sobo. Nemška družba je postala še bolj glasna. Sodnik dr. Pavliček je vpil: „Hier auf deutschen Boden wird nicht windisch gesprochen". Ko je gospod Prekoršek zaklical natakarico hoteč plačati, je skočil Ferner k njemu, ga sunil v prsi in kričal: „Hier wird nicht windisch gesprochen, hinaus, marsch!" Ferner in v to svrho poklicani hlapec Huber sta potem še gospoda jurista Šalamuna porinila iz sobe. To pa še ni bilo dovolj. Učitelj Ferner in hlapec Huber sta prišla na cesto in sta zunaj gospoda Prekorška in gospoda Šalamuna dejansko napadla. Suknje in klobuke je nemška družba pometala za Slovenci na cesto. Ko sta se imenovana gospoda nekaj časa pozneje vračala po trgu, sta ju iz zasede dejansko napadla očitno najeta dva Spornova hlapca.

Navedli smo suha dejstva. Vidi se pač, kako upravičena je naša zahteva po slovenskih sodnikih, kajti kako je mogoče verjeti, da bo Slovence nepristransko sodil sodnik, ki kliče hišne hlapce nad nje, samo ker se posužujejo v zasebnem pogovoru svojega jezika. Justična uprava hitro najde vsak pogrešek pri slovenskem uradniku; nedavno še je bil slovenski avskultant poslan v pokoj radi stvari, ki je bila v primeri z naslikanim dogodkom prava malenkost. Radovedni smo, kako se bo postopalo proti sodniku, kateri v družbi svojih pisarjev v javni gostilni napada mirne Slovence radi slovenske govorice. Isto velja o učiteljih, zlasti o Fernerju, kateri je skupno s hišnim hlapcem insultiral mirne Slovence in s surovo silo pehal iz gostilne. Opozarjamo na to okrajni in deželni šolski svet. — Mi smo govorili. Sedaj pa čakamo, ali bodo državne oblasti tudi ta slučaj prezrle".

To pororočilo, ki dejstvom popolnoma odgovarja in nikakor ne pretirava — kar bode dokazalo tudi sodno postopanje, katero se je uvedlo vsled zasebne obtožbe napadenih Slovencev — nam kaže, kake razmere vladajo pri okrajnem sodišču v Rogatcu. Kako naj ima ljudstvo zaupanje do sodišča, pri katerem je nastavljen sodnik, kateri se vede kakor zadnji poulični politik, kateri provocira v okraju, v katerem bivajo po uradni statistiki izključno Slovenci, v družbi hlapcev gostilniški in poulični pretep radi rabe slovenskega jezika v javnem lokalu. In od tega sodnika naj pričakujemo, da bode sodil pravično in nepristransko in to v kraju, kjer vsled njegovih in njegove klike hujskarij čestokrat stojita pred sodiščem Nemec in Slovenec v političnih procesih kot nasprotni stranki? Ali moremo takemu sodniku zaupati, ali sme tak človek sploh samo še enkrat judicirati kot kazenski sodnik v popolnoma slovenskem okraju, kjer strankam ni dana možnost kontrole nad njegovim postopanjem, ker si brez velikanskih žrtev ne morejo dobiti pravnega zastopnika? Ali se takemu zagrizenemu fanatiku sme prepuščati cel okraj, v katerem živi izključno ljudstvo, katero on zaradi njegove narodnosti sovraži?

V vsaki orijentalski državici bi se takega sodnika takoj odstavilo in kaznovalo!

Vaša Ekscelenca ima sedaj priliko pokazati tu, ali je justični upravi na tem ležeče, da se ohrani zaupanje ljudstva do pravosodstva, ki je gotovo glavni temelj vsake civilizirane države.

Mi vprašamo gosp. justičnega ministra:

„Ali so mu opisane razmere pri c. kr. okrajnem sodišču v Rogatcu znane, ali mu je zlasti znano postopanje c. kr. sodn. dr. Pavlička?

Ali hoče gospod justični minister proti dr. Pavličku uvesti takojšnjo disciplinarno in kazensko postopanje in ga takoj odstaviti od pravosodstva v Rogatcu?

Ali hoče za to skrbeti, da se taki dogodki v bodoče onemogočijo, ali hoče pošiljati v slovenske okraje samo slovenske sodnike in prenehati z nepravično in bizarno prakso, da je za narodnost sodnika, ki naj bode na slovenskem Štajerskem imenovan, odločujoča narodnost manjšinskih klik v krajih, kjer so okrajna sodišča in ne narodnost pretežne večine prebivalstva celega okraja?"

F. Roblek in tov.

Štajerske novice.

Središče. Konjerejsko društvo za Središče in okolico je imelo v nedeljo, dne 14. t. m. svoj občni zbor, kateri je bil nad vse pričakovanje prav dobro obiskan. Videlo se je, kako se naši konjerejci vrlo zanimajo za to panogo kmetijstva in s kako vidno pozornostjo so sledili predavanju deželnega potovalnega učitelja gosp. Jelovšeka, ki je z njemu lastno spretnostjo govoril v nad eno uro trajajočem govoru o konjereji. Pri tem občnem zboru se je gosp. J. Kočevarju izrekla prisrčna zahvala kot okrožnemu načelniku tega društva za njegovo neumorno in nepretrgano dvajsetletno delovanje v prospeh konjereje, z željo, naj še blagovoli tudi v prihodnje v ta namen zapostaviti svoje moči v blagostanje okraja.

Iz Škal pri Velenju. Vsem, kateri so Narodne stranke v Škalah, Plešivcu, Cirkovcah, Šembricu, posebno pa v rudokopu kličem: Združimo se ob času občinskih volitev, katere se imajo v kratkem vršiti, ter volimo za župana moža, kakor je sedanji župan Jože Kovač, ki je dolgo let županil ter smo bili ž njim zadovoljni. Bog daj, da bi novi župan tako dolgo županoval v občno zadovoljnost. **Kmet iz Škal.**

Mihalovci pri Ormožu. Pred 14 dni je umrla tukaj Jera Rajh, a dne 21. t. m. sledil je svoji zvesti družici njen 84 let star mož Vido Rajh bivši veleposestnik tukaj. N. v. m. p.

Neka spodnještajerska kmetijska podružnica naročila je pri zvezi gospodarskih zadrug v Gradcu umetna gnojila. V veliko začudenje je dobila omenjena podružnica naročena gnojila od tvrdke Rakusch v Celju. Ali misli ta zveza, da ni nobenega slovenskega trgovca, kjer bi lahko imela prostor za svojo zalogo in ali misli, da se bodo pustile z Rakusch-em izzivati naše slovenske podružnice in zadruge?!

Spindler se ponuja? Mariborska „Straža" se jezi nad shodi narodne stranke. V smešnih frazah napada neko duševno revše tudi Slivničane, kjer je na shodu tamošnjih somišljenikov narodne stranke govoril urednik Spindler iz Celja in piše, da se menda Spindler ponuja za kandidata in že išče glasove. Ne, ljube duše, Spindler je še za najmanj 2 leti premlad za

kandidata in tudi na kaj podobnega niti oddaleč ne misli. Namen njegovih shodov je vzbujanje narodne zavesti, pa tudi razkrinkanje nepoštenosti klerikalnih kolovodij, ki pod krinko vere vodijo ljudstvo za nos, kateri se pa, kakor v Slivnici, tudi z nemškutarji zvežejo, če se gre zato, recimo iz krajnega šolskega sveta izriniti pristaše narodne stranke.

Sv. Janž pri Sp. Dravogradu. V „Straži" se zaganja nekdo v otiškovrškega župana g. Verdnika, češ naj vendar poskrbi za slovenski napis pri c. kr. poštnem poslopju itd. Domišljavemu dopisniku, ki še ni s prstom ganil za narodno stvar, svetujemo, naj si pride pogledat h g. Verdniku akte, ki so se vsled žilavega potezovanja g. Verdnika za slovenski napis na pošti že nakupičili in videl bo, da mož, ki se tako resno trudi za pravice slovenskega jezika, sme vsaj s tako pravico zborovalce navduševati za narodno delo, kakor zaspani dopisnik „Straže".

Iz Zgornje Ponikve. Pri posestniku p. d. Pušjaku je umrlo 4. t. m. dekle v 7. letu starosti po mučni bolezni. Ko smo jo 16. t. m. pokopali, smo še isti dan položili njeno sesterico v enem letu starosti na mrtvaški oder. Naše iskreno sožalje. — Dne 7. t. m. smo pokopali narodno 86 let staro mater, ki je 42 let živela na prevžitku pri svojom sinu in hčeri.

Štajerska kmetijska družba je imela dne 17. in 18. t. m. v Gradcu letni občni zbor ob lepi udeležbi. Ker je stvar važna, a nam danes primanjkuje prostora, bomo obširno poročilo prinesli v prihodnji številki.

Od Sv. Lovrenca na dravskem polju se nam piše, da je vložila „Narodna stranka" proti zadnjim občinskim volitvam priziv. Razen mnogih drugih dejanj ki so se pri teh volitvah vršila, niso bile volitve tudi o pravem času razglašene. Kakor se govori, se je to nalašč na nasvet g. župnika zgodilo. „Ako propademo pri volitvah", rekel je g. župnik, imeli bodemo vsaj vzrok, da se volitve zopet razveljavijo. Jako brihtno!

Kmetijska podružnica v Šmarji pri Jelšah priredi v nedeljo dne 28. sušca 1909 ob 3. uri popoldne v Habjanovi gostilni zborovanje, na katerem bode predaval c. kr. kletarski nadzornik g. Ivan Belle, o ravnanju z vinom in sadjevcem v kleti ter o kletarstvu sploh.

Železniški odsek je sprejel vladno predlogo o podržavljenju železnic.

u **Glede volitev v deželni zbor** se vrše sedaj pogajanja med strankami. Jutri ima kmečka zveza zaupni shod, na katerem pade odločitev. To je resnica in nič drugo. Povdarjati pa moramo, da „Slov." in „Slov. Gosp." prinašata notice, ki kažejo na to, da gospodje niso preveč razpoloženi za mir.

Poučno zborovanje se vrši jutri ob 3. uri pop. v gostilni g. Graharja na Sp. Hajdini pri Ptuju. Vspored je sledeč: 1) Pozdrav predsednika Zveze narodnih društev gosp. nadučitelja A. Peska. 2) Košarstvo kot domača industrija. Predava nadučitelj od sv. Barbare g. Anton Ogorelec. 3) Starostno zarovanje. Predava urednik g. Iv. Lešničar. 4) O kmetijskem zadružništvu. Predava potov. učitelj gosp. Miloš Stibler. Domačini in sosedje so prisrčno vabljeni.

b **Hranilne vloge v naših posojilnicah in hranilnicah.** „Narodni Dnevnik" je že minulo soboto objavil izjavo finančnega ministra Bilinjskega, kateri je dejal, da so hranilne vloge posameznih državljanov v posojilnicah in hranilnicah **popolnoma varne in da država ne bode nikoli segla po njih.** Po deželi trosijo brezvestni špekulantje in oderuhi novice, da je denar v narodnih zavodih v nevarnosti, ker upajo, da ga bodo potem sami v roke dobili. Opozoriti pa moramo naše občinstvo tudi na to, da so ob vojnem času na deželi **tatvine** zelo pogoste in da bi utegnil marsikdo priti ob svoj denar. Kdor želi imeti tudi svojo hranilno vlogo popolnoma na varnem, naj jo da vinkulirati v hranilnici, to je naročiti, da ne sme hranilnica vloge nikomur drugemu splačati kakor le njemu, oziroma njegovemu pooblaščencu. V pomirjenje lastnikom hranilnih vlog bodi tudi povedano, da država **ne more** drugače dvigniti denarja v hranilnicah kakor s hranilnimi knjižicami. Morala bi tedaj poprej imeti te knjižice v rokah, ker drugače ne sme dobiti denarja. Dokler ima vlagatelj svojo hranilno knjižico, je njegova hranilna vloga na varnem in **le** njegova last. Opozarjamo tudi, da je država celo za slučaj vojske preskrbljena z denarjem, da znaša zlati zaklad državne banke 1250 milijonov kron in da so davki tudi v vojski neizcrpljiv vir dokodkov. Za hranilne vloge ni torej nobene nevarnosti.

d **‚Ein einig Volk von Brüdern .'** V Celju se je začel volilni boj za deželnozborske volitve s — sabljami. Vzbudilo se je namreč staro germansko viteštvo in prelivala se je rdeča kandidatska kri! Po mestu kroži senzacijonelna novica, da sta se v sredo ali četrtek pred Jožefovim v Gradcu dvobojevala Jabornegg in Aistrich. Jabornegg je dobil neko malo ranico, Aistrich pa častni ‚šmis' na glavi. Zdravniško pomoč sta dala dr. Golitsch in Jesenko. Pravi vzrok ni znan, bode pa gotovo cela zadeva v zvezi z Aistrichovimi napadi na staroslavno celjsko nemško mesto in na impotentne celjske samce. Treba je sedaj, da se Aistrich še stepe s (pl.) Woschnaggom in Stallnerjem, pa bode nedvomno postal nemškoradikalni mučenik in štajerski deželni poslanec!

b **Odlikovanje.** Zveza prostovoljnih gasilnih društev v ljutomerskem političnem okraju je izročila na Jožefovo svojemu načelniku gosp. Jožefu Rajhu, posestniku na Moti, častno diplomo.

b **Otrpnenje tilnika.** Kakor izvemo iz celjske okolice, so tam še 3 slučaji te nevarne nalezljive bolezni. Upamo, da se bodo storili vsi potrebni koraki za omejitev.

b **Iz gornjegrajskega okraja.** V „Slov. Gosp." od 4. t. m. se zaletava neki dopisnik na prav jezuitski način v gornjegrajski okrajni odbor. Z ozirom na ta članek pripomnimo sledeče: Res je, da je cesta Ljubno - Solčava stala čez 260.000 kron, a dopisnik nam ne pove, da se je ta ogromna vsota žrtvovala v prid izključno klerikalnih krajev Ljubno, Luče, Solčava. Da so se morali računi še enkrat pregledati, je povzročil eden gospodov odbornikov, ki je predlagal pri zastopovi seji, da se pregledajo pred vsem računi trgovcev, ki so preskrbovali materijal za stavbo cest in iskali pri nekaterih stvareh 30 odstotkov dobička. Te nedostatke prikrili so pri prvi reviziji s plaščem človekoljubja pregledniki, med katerimi je bilo dve tretjini klerikalcev. Kako dobro razumejo ti „kmečki prijatelji" klerikalci molsti naš okraj, priča dejstvo, da je neki trgovec, okr. odbornik, posodil okraju denar o priliki izplačevanja delavcev in zahteval zato obresti nič več ko 28%. Kar se tiče železnice v Gornji grad, ne omenja „Slov. Gosp.", da so sedeli v železniškem odseku tudi klerikalci in da so ti navdušeno dvigali polne čaše „šampanjca" na zdravje naših kmetov. — Gospodje, kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce.

v **Zopet dva shoda.** Narodna str. je napovedala za 21. t. m. za Podsredo in Št. Peter pod Sv. Gorami ljudska shoda. V zadnjem hipu pa je prišlo obvestilo, da je glavarstvo oba javna shoda prepovedalo, češ, da bi se znalo ‚razburiti" prebivalstvo „druge misli" in bi znalo priti do demonstracij. Iz enakega razloga je pred dvemi tedni isto glavarstvo prepovedalo shod v Rajhenburgu, češ, da bi se znalo razburiti prebivalstvo „druge narodnosti." Kaka oslarija je to, naj kaže dejstvo, da so l. 1900 našteli v Rajhenburgu 543 poleg Slovencev — 4 Nemce. In če bi se povsod zaradi morebitnega razburjenja prebivalstva „druge misli (??)" shodi prepovedali, potem bi bili sploh javni shodi odslej nemogoči. Proti taki razlagi zborovalne postave in kratenju zborovalne svobode od strani raznih okostenelih birokratov se bodo seveda v varstvo zborovalne svobode storili energični koraki. Naše ljudstvo, naši somišljeniki se ne bodo dali od kakih grofov šikanirati.

V Podsredi se je vkljub prepovedi zbralo lepo število somišljenikov, krepke korenine, in vršil se je zaupni shod, kateremu je predsedoval gosp. Jazbec, na katerem je urednik Spindler iz Celja v kratkih besedah razpravljal o deželnem zboru, o volitvah in o s tem v zvezi stoječih vprašanjih.

V Št. Petru je bilo ljudi tudi vkljub prepovedi okoli 150 in vršil se je volilni shod, ki ob času razpisa deželnozborskih volitev ni odvisen od samovoljnosti kakega birokrata. Shodu je predsedoval g. Kunej, podpredsednik je bil g. Černelč st., zapisnikar g. Kraner. Urednik Vek. Spindler iz Celja je v obširnem govoru razpravljal razna vprašanja ter posebej deželnozborske volitve. Povdarjal je, da si narodna stranka želi sporazumnih volitev, ne zaradi sebe, ampak zaradi naroda, in zborovalci so mu krepko pritrjevali. — Oba shoda bosta baš vsled tega, ker se je hotelo ljudstvo šikanirati, rodila tem lepše sadove.

a **Iz Maribora.** Drugi skioptični večer „Slovanske čitalnice" se je obnesel še bolje nego prvi. G. mag. Zavadil je izpopolnil svoj aparat in vsled tega so bile slike zelo jasne. Kazala se je zlata Praga v 100 slikah, ki jih je razlagal dr. Pivko. Za tretji skioptični večer „Mesina pred potresom in po njem", ki se vrši v prvem tednu prihodnjega meseca, se je naročila luč 580 sveč.

a **Iz Maribora.** Na mariborskem kolodvoru se je hotel odlikovati uradnik Graf, ki ni hotel sprejeti zavitka in spremnice s slovenskim naslovom, namenjenega v Celje. Toda poučilo se ga je, da mora znati uradnik slovenski, ki sedi v Mariboru, in da ne sme iz narodnega sovraštva zavračati slovenskih pošiljatev.

d **Nemška šola v Leitersbergu?** „M. Z." poroča, da je obč. svet v Leitersbergu sklenil ustanoviti v sedanji šoli 3 razredno nemško ljudsko šolo s samostojnim vodstvom.

o **Legar** se je pojavil v posameznih slučajih zopet v celjski okolici in na Teharjih.

a **Surov mož.** V Oplotnici je sunil zidar Bezenšek svojo ženo z nogo tako silno v trebuh, da je vsled notranjih poškodb umrla. Bezenška so zaprli.

a **Zaprli** so posestniškega sina Jožefa Ozmeca iz Frankovec pri Ormožu, ker je posilil neko 13 letno pastarico.

v **Poučno zborovanje braln. društva „Edinost" v Središču** se je vršilo včeraj popoldne ob prav lepi udeležbi v središki narodni šoli. O socijalnem zavarovanju je govoril g. Janko Lešničar, urednik v Celju, o pomenu „Zveze narodnih društev" in o izobraževalnem delu v društvih g. nadučitelj A. Pesek iz Narapelj. Dva predavatelja sta bila zadržana priti.

o **V Mali Pirešici**, občina Petrovče, so se dognali pri neki kravi posestnika Lednika mehurčasti spuščaji, nevarna nalezljiva bolezen.

d **Zatiranje strupenih kač.** Deželni zbor je pooblastil deželni odbor, da izplačuje za vsakega ubitega gada ali modrasa nagrado po 50 vin. iz deželnega fonda. Oni, kateri želijo te premije, naj pošljejo glave ali pa cele ubite varuhu zoologične zbirke v deželnem muzeju. Od 1. julija do 15. septembra se ne izplačuje nagrada. — Vendar se lahko v tem času ubite kače pošlje po 15. sept. v Gradec.

d **Imenovanje.** Vinarski pristav g. Josip Zabavnik v Gradcu je imenovan za vinarskega nadzornika na Primorskem. Rojaku prisrčno častitamo!

o **Nemški Mihl** je kakor znano precej slabe pameti in pa — surov. Te dni je v graški okolici predlagal župan v seji nekega obč. odbora, naj se izrazi sožalje za nekim možem, ki je še — živel, češ, da bo ta itak kmalu umrl in prih. seja obč. odbora bo šele v 14 dnevih. Kadar torej Nemci govore o slov. surovosti, naj pometajo pred svojimi durmi!

v **Notarski izpit** je napravil z odličnim uspehom notarski kandidat g. Luka Požun v Celju.

v **Utonila** je 19. t. m. pri Celju 2 letna hčerka hišnika Janeza Korošca. Potegnili so jo zvečer ob pol 6. uri pri takozvanemu „Josefshofu" iz potoka.

v **Pozor županstva in občine Savinjske in Šaleške doline.** Že v enem zadnjih dopisov se je opozorilo občine Savinjske in Šaleške doline, naj z vso odločnostjo protestirajo proti germanizaciji proge Celje-Velenje. Prosimo to pot sl. občine še enkrat, da sklenejo energičen protest proti samonemškim napisom na kolodvorih in vlakih! Proga Celje-Velenje je državna in ne bode zares tako težak boj doseči tukaj utrakvizacijo, katero imamo celo na južnem koroškem vpeljano. Protesti naj se dopošljejo poslancema Roblekn in Ježovniku. Lahko se tudi pošljejo direktno na ministerstvo železnic. Upajmo, da bodo slov. občine ta naš predlog uvaževale, kajti samo tem potom je mogoče doseči kak uspeh. Opozarjamo da to store občine in da se naj protest tudi pošlje v slov. časopisje.

v **Pfarramt Reichenburg.** Gosp. župnik Cerjak pošilja prošnje za milodare vprid novi cerkvi in prilaga poštne položnice, ki nosijo na odrezku nemški napis „Pfarramt Reichenburg" Komentarja ne bo treba.

o **Iz Žetal pri Rogatcu.** Vsled zadnjih dogodkov v Rogatcu bi mogoče širšo javnost zanimalo, s kakšnimi ljudmi imamo Slovenci tam opraviti. Evo njih imen: Brezinšček, Jelovšek, Jeršnik; Drobnič, Lebič; Cvetko, Korošec; Samboliček, Pavliček in Kisiček; manjkati seveda ne smejo Orel, Lesjak in Medved. Ako je sila, prihite jim na pomoč še razni Lešniki, Stojnšeki in Potočniki z Rogaške Slatine. Morda bo kateri cenjenih bralcev z glavo majal in si mislil: no, to so itak sami Slovenci! Pa brez zamere, gospodje, daleč od cilja. Na uho vam povem, da so pradedje teh slavnih in junaških nič-ev in ček-ev polegali za rimskih časov na obrežjih reke Rene in se zavijali v medvedove kože. Kdor tega ne prizna, ta bo v Rogatcu „hinausgeworfen".

v **„Tukaj nepoznan".** Na nek poštni urad je dospelo pismo, ki je imelo naslov: „Vroke poštnega človeka". Mlad poštni uradnik pa je napisal na pismo znano formulo: „Tukaj nepoznan". (Iz 3. št. lista „Naše bodočnosti". Stariši in odgojitelji mladine, dajte šoli odrasli mladini ta list v roke! Stane za celo leto le 2·50 K.)

a **Novice o bližnji vojski** so porabili gotovi špekulantje v Galiciji, Bukovini in deloma tudi na Češkem, da so ostrašili ljudi, ki imajo denar v hranilnicah in posojilnicah, češ, da bo v slučaju vojske država segla po hranilnih vlogah. Take novice so absolutno izmišljene; denar v hranilnicah in posojilnicah je naložen absolutno varno, ker ga ščiti na eni strani rezervni fond, za tem posojila na zemljišča in zveze hranilnic in posojilnic same. Svarite in poučite torej nevedne ljudi! — Včeraj je vrh tega izjavil finančni minister Bilinjski v državni zbornici: Nikdar se ne bode zgodilo, da bi avstr. vlada segla po tujem imetju, ki nam je sveto. Hranilne vloge v hranilnicah so docela varne, naj že bode mir ali vojna. Minister je tudi dejal, da Avstrija ni tako uboga, da bi morala poseči v vojskinem času po zasebnem imetju. Ako bi se pa naša domovina nahajala v nevarnosti, bode darežljivost avst. narodov dala očetnjavi to, kar potrebuje. Minister je žel gromko priznanje poslancev.

a **Čplotnica** je žali bog vendar padla zopet v nemške roke. V 3. razredu so zmagali nemškutarji s 46 (!) glasovi večine, v 1. pa z 1 (reci jednim) glasom! Slovenci so zmagali samo v 2. razredu. Nemci in nemškutarji so strastno in nasilno agitirali, neki Potočnik (pristen Nemec!) se je pripeljal celo iz Slatine volit. Volitve utegnejo imeti slabe posledice tudi v tem oziru, da bodo skušali sedaj nemškutarji s podvojeno silo doseči delitev občine.

a **Iz Dlemlacha pri Brucku ob Muri.** V četrtek ob 5. uri zjutraj se je na tukajšnjem tovornem kolodvoru Južne železnice pripetila velika nesreča. Premikajoči stroj je dospel po neprevidnosti na kraj takozvanega slepega tira in se je prevrgel preko 3 metre visoke škarpe. Strojevodja Karol Kukovič je bil vržen več metrov daleč na vrt, ne da bi se znatno poškodoval, kurjač Štefan Kožel je pa prišel pod stroj in je bil na mestu mrtev. Sodnijska komisija je že imela lokalni ogled.

a **Delovanje posl. Marckhla.** Kadarkoli se v državnem zboru oglasi kakšen slovenski poslanec o glasovitih septemberskih izgredih nemških pouličnjakov v Celju in Ptuju, tedaj se obligatno vzdigne bivši c. kr. sodnik in sedaj „politik" Marckhl ter pere policijo. Možu tega ne zamerimo, saj je to jedino njegovo „delovanje" v državnem zboru, katero kvečjemu še dopolnjuje z antišambriranjem in moledovanjem za službeno povišanje docela nezmožnih renegatov pri naših c. kr. sodnijah. Marckhl dobro ve, da z resnico ne opravi ničesar, zato se poslužnje eklatantnih laži: tako je trdil minulo sredo na govor posl. Hribarja v državnem zboru, da sta celjska in ptujska policija 13. in 20. septembra storili svojo dolžnost popolnoma! Govorili so dogodki sami, govorile so sodnijske obravnave, kako je ta celjska policija storila svojo dolžnost! Vkljub temu pa ima bivši „nepristranski" c. kr. sodnik nezaslišano drznost, da trdi o „spolnjevanju dolžnosti" policije v Celju in Ptuju! Popolnoma v „Štajerčevem" tonu je denunciral nadalje Marckhl slovenske liste, da so v zvezi s Srbijo in zatorej veleizdajalci. Na to podlo in smešno obrekovanje, kakoršno si lahko dovoli le kakšen Linhartov pobratim, ne bodemo niti odgovarjali. Samo to nam naj pojasni Marckhl, kako je to, da visi Bismarckova slika po vseh nemških društvenih lokalih na Sp. Št., kako je to, da vpijejo celo avstr. državni uradniki ob vsaki priliki svoj obligatni „heil" Hohenzollerncem in veliki Vsenemčiji? Ako „deluje" Marckhl z lažjo in denuncijacijami, potem se nič ne čudimo, da stoje nemški Celjani na taki moralni višini: pripovedujejo se o nekem lokalu dogodki, ki kažejo, da tudi nemški Celjani nočejo zaostajati za Gradčani v kavarni „Styria". Svetujemo še nemški „fini družbi" v Celju, naj povabi Eulenburga sem na letovišče, da bode kopija dežele „der Gottesfurcht und frommen Sitte" popolna.

b **Ornik bi rad bil častni občan** v — slovenskih občinah! Ker se boji, da bi ne utegnil biti več izvoljen za načelnika ptujskega okrajnega zastopa, hoče napraviti v velikem obsegu agitacijo za svojo dragoceno osebo. — Okrajni odbor je razposlal na nekatere slovenske občine v okraju pozive, naj imenujejo peka Ornika v Ptuju za njegove „zasluge" za častnega občana! To je velika predrznost in pa — neokusnost. Pa za take občutke je Ornik nepristopen. Povabil je s svojimi kumpani celo celi občinski odbor občine Mestni vrh v Ptuj in tam silil odbornike, naj podpišejo že izgotovljen zapisnik, v katerem se izvoli Ornik za častnega občana. Ko to ni šlo, so jih nemškutarji silili, naj vsaj izrečejo „globoko zahvalo". Toda gospoda so si odnesli le — dolg nos. Slišimo, da dela Ornik in njegovi čedni prijatelji z vsemi kriplji, da zmagajo pri volitvah v okrajni zastop v veleposestvu. Zato pozor!

b **Samomor.** Dne 22. t. m. so našli delavci kamenoloma tvrdke Frauneder v Brucku ob Muri svojega sodelavca Janeza Gašpariča iz Janžovec pri Ptuju obešenega. Samomorilec je baje bolehal na jetiki že dalj časa in je obupal.

o **Ustrelil** se je 21. t. m. v Celju Woggov trgovski pomočnik Korošec. Mladi mož je bil še pri prvem dejanju neke predstave v gledališču, nato pa se je podal domu in se ustrelil. Vzrok je dosedaj neznan.

o **V Lastniču** (kozjanski okraj) so pri nedavno izvršenih občinskih volitvah prodrli pristaši narodne stranke,

o **V Podsredi** se vrše dne 31. t. m. občinske volitve. Skoro gotovo prodre narodna stranka v vseh treh razredih. Tudi v kozjanskem okraju se jasni. Naprej!

o **V Slovenski Bistrici** se je v nedeljo 21. t. m. vršil letošnji občni zbor tamkajšnje Ciril-Metodove podružnice. Zborovanje je otvoril in vodil starosta bistriških Slovencev g. Peter Novak, ki se je v lepih besedah spominjal onih časov, ko se je ob velikem navdušenju osnovala ta podružnica, ki je zadnje leto nekako hirala. Družbin pot. uč. g. Ivan Prekoršek je govoril o ciljih in nalogah naše šolske družbe ter razpravljal obširneje o delovanju, ki čaka na novo oživelo podružnico v Slov. Bistrici in bližnji okolici. Zborovanje je bilo dobro obiskano, pripomniti pa moramo, da smo pogrešali slovenjebistr. narodne dame.

o **Do tretjega gre rado.** Poročali smo, da je Slovensko Bistrico z grozovito naglico zapustil znani denuncijant, krivoprisežnik in nazadnje goljuf Wentz, prvi oproda dr. Wiesthalerjev, Stigerjev in Petzoltov. K poročilu moramo še dodati, kako je še zadnji hip nasukal svojega najboljšega prijatelja lesotržca Juharta. Ko je imel svoje stvari že pripravljene za potovanje, šel je, ker Juharta, kakor mu je bilo dobro znano, ni bilo doma, k njegovi soprogi in ji pripovedoval, da bi moral Juhart ravno ta dan položiti v notarjevi pisarni za neko izplačilo 200 K. Lahkoverna gospa mu je zahtevano svoto tudi naštela — na željo celo v drobnem, — Wentz pa jo je še tisto uro s stotakom popihal na Pragersko in odtod z brzovlakom preko meje. Tri dni potem zginil je njegov hišni gospodar čevljar Teger. Ni dvoma, da je bil beg med obema dogovorjen. Drž. pravdništvo se seveda za stvar ne zanima. Razumljivo! Ko bi le Wentz in Teger bila Slovenca! Še do Pragerskega ne bi bila prišla. — Do tretjega pre rado, pravi pregovor. Kaj, ko bi hotel za njima iz Slov. Bistrice še zginiti notar Wiesthaler in sicer, predno bo z našim okrajnim zastopom, kateremu načeluje, prišel na kant? Radovedni smo, ali bo vendar enkrat začela notarska zbornica pometati našo notarsko pisarno, v kateri se razdeljuje „Štajerc", kujejo vse mogoče pritožbe zoper Slovence in kjer se more goljufati na tako drzen način, kakor je to delal Wentz. Ali ni škandal, da nad tako pisarno visi napis „k. k. Notar" in to še samo v nemškem jeziku!

b **Iz Cvena pri Ljutomeru.** Tukaj je umrl po dolgi bolezni dne 8. t. m. Anton Senčar, posestnik in gostilničar, star 66 let. Bil je vrl napreden narodnjak. S pokojnim Ivanom Rajhom, znanim narodnim korenjakom, sta bila že kot mladeniča tovariša in prijatelja (pevca prvega slovenskega pevskega društva v Ljutomeru) ter sta pomagala probujati narod. Bil je tudi jako marljiv in podjeten mož, toda sreča mu ni bila mila in to ga je na stare dni potrlo. Naj mu bode zemljica lahka!

b **Iz Šoštanja.** Na sredi našega lepega trga stoji mramornati steber s podobo Matere božje in z zl tim napisom: darovala Franc in Marija Vošnjak (Woschnagg). Vsak tujec misli, da je (pl.) Woschnagg postavil to soho za lasten denar. Domačini pa pripovedujejo drugače: Svoj čas, predno so delavci Woschnaggove tovarne pristopili k okrajni bolniški blagajni, so imeli lastno tovarniško bolniško blagajno, kamor so delavci plačevali visoke doneske in še večje kazni, ako so zamudili le nekaj minut. Ko se je ta blagajna nehala, se je baje za preostal denar postavila soha. Zato bi se moral zlat napis glasiti tako: postavljeno s krvavimi delavskimi žulji.

v **Vsled ljubosumnosti** je ustrelil v Gradcu monter Weitzerjeve tovarne za železniške voze Andrej Kavčič, doma iz radgonske okolice svojo 19 letno ljubico, kuharico Ivano Pullner. Kavčič je dekle počakal zvečer na hodniku pred stanovanjem njenega gospodarja ter je brez besede dvakrat vstrelil v glavo. Dekle je bilo za nekaj hipov mrtvo. Kavčič je pa tudi sebe vstrelil dvakrat v glavo, vendar ni bil na mestu mrtev. Težko ranjenega in nezavestnega so ga prepeljali v bolnišnico.

d **V Sp. Hudinji pri Celju** je kupil od E. Kukeca prejšnji gostilničar „pri jelenu" g. Jos. Koštomaj gostilno „pri divjem možu". Kakor slišimo, hoče g. Koštomaj hišo in gostilno prenoviti in popraviti.

o **Španske sleparje** hočejo sedaj nadomestiti ruski sleparji. Oblasti so zvedele, da pišejo sedaj gotovi ljudje iz Rusije lahkomiselnim ljudem pisma, v katerih jih pozivajo, naj se z malimi ali večjimi doneski udeležijo vzdiga neizmernih zakladov. To je pa navadno sleparstvo in svarimo torej naše ljudi, naj ne nasedajo goljufom.

Novice iz drugih slov. krajev.

d **Izseljevanje v Ameriko** preko Trsta je v prvih mesecih letošnjega leta proti istim mesecem lanskega leta silno napredovalo. Odpeljalo se je 2922 (proti 405 lansko leto) ljudi v severno Ameriko in 1097 (494) v južno Ameriko.

b **8000 srbskih Sokolov** se je oglasilo za prostovoljno službo v vojski. Dobili so orožje.

b **Poveljniki armade v slučaju vojske.** Poroča se, da bi v slučaju vojske s Srbijo prevzeli vrhovno vodstvo armade fcm. Langer in Albori ter general kavalerije Klobučar.

v **Prispevki meseca februarja „Družbi sv. Cirila in Metoda".** Družba je v februarju dobila iz nabiralnikov 1448·73 K, od podružnic 2413·01 K, od zbirke časnikov 924·40 K in raznih prispevkov 1627·06 K.

o **Jelačinova tovarna za kavine surogate** preneha meseca maja s proizvajanjem cikorije, ker je Jelačin prodal stroje in vse znamke za 100.000 kron češki delniški družbi, ki ima v Kolinu in Prostejevu tovarne. Čehi nameravajo odločen boj proti Francku in Kathreinerju, kojih Jelačin ni mogel spodriniti, dasi je imel izvrstno blago. Pri tem bo Čehe gotovo podpirala vsa slovenska javnost.

v **Delavsko knjižnico** otvori v doglednem času Nar. Del. Organizacija v Ljubljani.

v **Deželna gospodinjska šola** v Vrhniki je bila v soboto ob veliki udeležbi slovesno otvorjena.

v **Živo srno** je vjel nadučitelj Rihteršič v Srednji vasi v Bohinju. Žival se bojda počuti v hlevu jako dobro.

v **Razstavo kranjskih vin** namerava prirediti v Pragi mesca majnika novomeška kmetijska podružnica.

v **Draga salata.** V Ljubljani se te dni prodaja domača salata, nekoliko zelenih peresc, po 48 vinarjev komad.

v **Vajenec ubil vajenca.** V Ljubljani je na Tönniesovem dvorišču v soboto neki vajenec vrgel po neprevidnosti v vajenca Antona Kurenta železen drog tako nesrečno, da je ubožec v bolnišnici umrl.

v **Pol leta** je minulo v soboto, kar je bilo nedolžnima slovenskima žrtvama Lundru in Adamiču vzeto življenje. Večen jima spomin!

a **Narodni mučenik.** Klerikalni „Graški Volksblatt" piše: Dne 19. t. m. bo zopet stal pred sodiščem župnik Hlinka (slovaški poslanec v ogrskem drž. zb.). Obtožen je, da je netil sovraštvo zoper Madžare z nekim člankom v amerikanskem listu „Zabavnik". Žalibog poročilo ne pravi, s čim je župnik Hlinka to storil. Sicer si pa lahko predstavljamo, kako veliko je njegovo hudodelstvo, ker so na Ogrskem že tako daleč, da zasledujejo — molitve. Madžarski škof Parvy je označil molitev k Mariji, patronici Slovakov, za „državi nevarno". Ogrska bo menda prva država, kjer smatrajo škofje molitev za „državi nevarno" početje!

o **Dvekronski srebrni novci** ali goldinarji bodo zopet prišli v promet, ker je zaradi njih opustitve začelo primanjkovati kron in novcev po 5 kron.

Dopisi.

Pišece. Med tiste može, ki so avanzirali do najuglednejših, spada tudi naš Franjo. Morda pa je svoj ugled dobil takrat, ko je trgal svoje grešne kosti po nemški šoli v Brežicah, ali pa ko je bil poštni sel? — Ali še pozneje? — Morda pa tedaj, ko je par sto kron zafural pri šoli, o katerih še sedaj nismo videli bilance? Ali pa tedaj, ko je škofa in celi ordinarijat klical v „Slov. Narodu" zoper rajnega župnika? Ali tedaj, ko se je po Rajhenburgu vozil, nakar ga ne spominjamo radi? — Hm, hm, ugleden bi rad bil, pa le ne boš. Pa kaj še povemo, tvoja lastna stranka te ne mara. Pri vaši Posojilnici jim je vse prav, samo tebe težko vidijo; pa si mislil še predsednik biti? Kaj je rekel uskok Pušenjak?? Vemo, da župan bi rad bil, ali.. Mogoče! Pred več leti se je izrazil baron Moškon, če bo Agrež kedaj župan, tedaj bo občina samo za papir morala največ doklad plačati ker strašno rad piše. Torej lepo mirujte, ker do ugleda pri občanih ne pridete.

Razne novosti.

o **Avstrijskih beguncev** ujamejo na Laškem, kakor poročajo tam. časopisi, vedno več. Na vprašanja, zakaj so po-

begnili, navajajo večinoma slabo hrano in kruto ravnanje.

v **Iz „Kranjske hranilnice“** se je včeraj dvignilo nad $^1/_4$ miljona kron, vložilo pa krog 150 K.

v **Laško čebelo** je nekdo priporočal v inseratu v „Perotninarju“. Slov. čebelarsko društvo svari čebelarje, naj se ne dajo zapeljati, ker bi imeli le škodo.

v **Kandidat narodno-napredne stranke** ga vipavsko-idrijski kmečki volilni okraj je postal, kakor poročata „Slovenec“ in „Rdeči prapor“, učitelj Punčuh.

o **O volitvah v italijanski državni zbor** poročajo laški časopisi čedne zgodbice. V nekaterih krajih so baje socijalni demokratje s terorizmom prisilili komisije, da so proglasile njihove kandidate za izvoljene, čeravno so bili izvoljeni nasprotni kandidatje. V Palermu, kjer se jim to ni posrečilo, so proglasili generalni štrajk. Vlada je odredila stroge odredbe.

v **Dr. Žarko Miladinović**, vodja srbske radikalne stranke, ki je pri zadnjih volitvah v sabor podpirala bana Raucha, je bil — kakor smo poročali — aretiran, ker je osumljen „veleizdajstva“. Rauchu je stvar jako neprijetna, ker je s procesom mislil udariti samo srbsko samostalno stranko. Zdaj se pa še celo poroča, da so dr. Miladinovića izročili vojaškemu sodišču, ker je osumljen, da je v Srijemu nabiral prostovoljce za srbsko vojsko.

v **Prva ženska predstojnica pisarne v avstr. drž. službi.** V ministerstvu za javna dela je imenovana uradnica gdč. Marija Lakovich za prestojnico pisarne zdravstvenega oddelka.

o **4. poučni tečaj za peke** namerava prirediti graški obrtno-pospeševalni zavod, ako se oglasi dovolj udeležencev. Pouk se vrši vsak dan od 2. do 4. ure.

o **Poštna uprava na Švicarskem** je odredila, da se pisma nedoletnim ne smejo več izročati brez legitimacije staršev ali varuhov.

v **Strašne posledice žganjepitja.** V občini Tota-Rada na Ogrskem so kmetje po nekem pogrebu napravili gostijo in izpili dva soda žganja. Na mestu je obležalo mrtvih oziroma se je onesvestilo 40 oseb. 13 jih je že mrtvih, ostali se bore s smrtjo. Baje je bil žganju primešan strup.

d **Novi poveljnik v Bosni.** Zaradi neznanja hrvatsko-srbskega jezika je stavljen general konjenice pl. Windzor v disponibiliteto ter odstavljen kot poveljnik 15. armadnega zbora. Na njegovo mesto za deželnega šefa je imenovan vojaški poveljnik v Zadru general Marijan Varešanin.

v **Ustavnost na Hrvatskem.** Profesor gimnazije v Oseku M. Mencin je nedavno na nekem vol. shodu v Oseku govoril. Sedaj je kazensko na svoje stroške premeščen v Vinkovce.

a **Čevljarski izdelki zopet dražji.** Društva avstrijskih čevljarjev iz Češke, Moravske, Šlezije in Dunaja razpošiljajo okrožnice, da morajo čevljarji z ozirom na to, da se cene usnju in drugim za čevljarje potrebnim rečem neprenehoma višajo, tudi oni zvišati cene izdelkom.

v **Madžarska višja dekliška šola** se ustanovi s prihodnjim šolskim letom v Zagrebu. Tako so v eri „najbolj hrvatskega“ bana dobili Madžari v Zagrebu celo srednjo šolo!

d **Državna zveza nemških obrtnih zadružnih zvez** se bode prihodnje dni ustanovila na Dunaju. S tem je organizacija nemškega obrtništva v Avstriji dokončana. In slovensko obrtništvo?

o **Letošnje orožne vaje.** K letošnjim orožnim vajam rezerze in nadomestne rezerve, katere prvi turnus se prične z aprilom, bo vpoklicanih 4900 rezervnih častnikov in 278.000 mož.

d **Šestdesetletnico bitke pri Novari** smo praznovali včeraj. V Gornjemgradu še živi tambor Ivan Kolenc, ki se je te znamenite bitke udeležil. Odlikovalo pa se je takrat še več drugih Slovencev, n. pr. polkovni adjutant Ilešič iz Polenšaka, korporal Blaž Lovec iz Zbelovega, narednik Matija Potrč iz Slov. goric, korporala Žmavc iz Jarenine in M. Jančič iz Gajovec, Josip Paher iz Mozirja in Josip Sokoup iz Rajhenburga. Junaški čini teh mož so opisani v znani knjigi „Z Bogom za cesarja in domovino“ (H. von der Sann).

o **Stoletnica rojstva dr. Ljudevita Gaja**, idealnega hrvatskega rodoljuba in očeta hrvatskega književnega jedinstva, slave njegovi rojaki v Krapini, ki ga je rodila, dne 9. t. m. Sezidajo tam „Gajev dom“ kot krov za vsa mestna društva, kot središče prosvetnega in gospodarskega dela za celi okraj. Združilo se je v to svrho nekaj krapinskih rodoljubov, ki s pomočjo akcijskega društva uresničijo to misel. Pozivljajo se vsi slovanski rodoljubi, da omogočijo s podpisovanjem delnic to namero.

o **20 letnica ustanovitve Südmarke** je letos. Začetkoma je delala s 5000 do 8000 K letnih dohodkov, lani pa je imela dohodkov že nad en milijon kron.

v **Nemški razgrajač v duhovniški suknji.** Iz Ustja na Labi poročajo praškemu „Pravu lidu“: Pred nekoliko tedni so bila po noči potrta okna peku Holobu in to ne enkrat, temveč večkrat zaporedoma. Ker stoji nemška policija v Ustju na „pravičnem“ stališču, da nemških razgrajačev ne zasleduje, si je Holob pomagal sam. Nastavil je jednega moža, ki je hišo skrivaj stražil. Ta je kmalu zgrabil nemškega razgrajača v osebi — kateheta Sinezija Fischera. Gospod je sicer skušal lagati, a ko je videl, da nič ne pomaga, je lepo prosil Holoba, da ga sodnijsko ne zasleduje in je plačal 50 K za okrevajoče delavce, 50 K za mestne ubožce in 20 K onemu, ki ga ujel, za ponočno bedenje.

b **Vlom v občinsko blagajno.** V občinsko blagajno židovske občine Zuravno so vlomili neznani storilci in odnesli 30.000 K.

v **Novi bosanski šef** general Varešanin je prišel 21. tm. v Sarajevo.

o **Umor in samomor v gimnaziji.** V Eleni na Bolgarskem je učenec četrtega gimnazijskega razreda Konstantinov zaradi slabega reda ustrelil najprej gimn. ravnatelja Kverleva in nato še sebe.

o **Koliko stanejo vojaški streli?** Pri 15 cm topu 63 K, pri 23 cm topu 336 K, pri 30 cm topu 720 K. Vsekakor je vojska draga „šala“.

Listnica uredništva.

Sv. Lovrenc na d. p.: O tem smo, kakor ste videli, že pisali. Hvala! Prosim, oglasite se večkrat! —

Loterijske številke.

Gradec, dne 20. marca 1909. 66, 65, 78, 83, 90.
Dunaj, „ „ „ „ 8, 16, 62, 86, 45.

Ženitna ponudba.

Mlad, izobražen in samostojen trgovec, rim.-kat. vere, išče tem potom radi nepoznanstva družico, katera bi imela nekaj imetka in veselje do trgovine.

Samo resne ponudbe s priloženo sliko naj se pošilja pod št. 300, poštnoležeče Pišece, Štaj.

Molčanje strogo zajamčeno.

Priden in pošten
deček
se takoj sprejme kot učenec pri sedlarskem mojstru **g. Janezu Krivec v Ribnici na Pohorju.**

Grablje
dobro izdelane, lesene, razpošilja vsako množino (samo trgovcem) 100 komadov za 50 kron franko, postaja Ptuj ali Rogatec **Maks Berlisg,** Žetale pri Rogatcu. 82 10-9

Največja in najcenejša izbera
žaročnih prstanov
in različnih drugih zlatih, double itd. uhanov, verižic, zapestnic in sploh vsakovrstne zlatnine in srebrnine.

Pozor! Predno si kupite uro, oglejte si mojo veliko zalogo pravih **švicarskih** zlatih, srebrnih, nikelnastih in stenskih ur, budilk, verižic, toplomerov, očal, daljnogledov itd. — vse po najnižjih cenah.

Naročite **cenike,** katere razpošiljam zastonj in poštnine prosto. Popravila izborna in točna.

Rafael Salmič
v Celju, „Narodni dom“.
6 52—11

Pristni kranjski
lanenooljnati firnež
Oljnate barve
v posodicah po $^1/_2$, 1 kg kakor tudi v večjih posodah.
Fasadne barve
za hiše, po vzorcih.
Slikarski vzorci
in papir za zvorce.
Laki
pristni angleški za vozove, za pohištva in za pode.
Steklarski klej
(kit) priznano in strokovno preizkušeno najboljši.
Karbolinej
prve vrste.
Mavec (gips)
za podobarje in za stavbe.
Čopiči
domačega izdelka za zidarje in za vsako obrt
priporoča
Adolf Hauptmann
v Ljubljani.
Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.
Zahtevajte cenike!

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!
1 kg sivega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h; polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg velefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40 h; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Zgotovljene postelje
iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka, z 2 zglavnikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim, sivim, jako stanovitnim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar. — Cenovnik zastonj in franko.
S. Benisch, Deschenitz, št. 773, Sumava, Češko.
8 25-2

POZOR!!
160 3—2

Zanesljivo runkelnovo seme, rumeno in rudeče, dolgo; raznovrstna semena cvetlic in zelenjad, kakor tudi ob času raznovrstne cvetlične in zelenjadne sadike in cepljene vrtnice dobe se pri
Mihaelu Kokošinek
vrtnarju v Gaberju št. 63.
Ob tržnih dneh prodaja na Glavnem trgu pred modno trgovino Makesch & Mossmann. Naročila se točno odpošiljajo.

Gostilničarji pozor!
Pristna haloška vina 1908, izvrstne kakovosti od 32—40 vinarjev franko postaja Ptuj ali Rogatec pri **Maks Berlisgu,** trgovec, Žetale pri Rogatcu. — Vzorci na zahtevanje!
83 10-7

Priporočamo našim rodbinam
Kolinsko cikorijo.

Proč
s staro navado in hodite s časom naprej.
„Svet sliši najmočnejšemu kupci pa najcenejšemu“
Pustite torej drage trgovine in poskusite v **slovenski trgovski hiši** na debelo in drobno
R. Stermecki, Celje
katera je danes najcenejša in najboljša trgovina na Spodnjem Štajerskem ter razpošilja cenike, vzorce in blago po vseh slovanskih deželah.

Sprejmem
stenografa
(strojepisca).
Vstop takoj. Plača po dogovoru.
Dr. Horvat, Ptuj.

Vabilo
na
občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Šmarji,
registrovane zadruge z neomejeno zavezo
ki se vrši
v četrtek dne 1. aprila 1909 ob pol 2. uri popoldne v lastni hiši (Kartinov dom).

Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje letnega računa. 3. Razdelitev čistega dobička. 4. Čitanje revizijskega poročila Zadružne Zveze ter ukrepi vsled istega. 5. Nasveti načelstva in slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti občnega zbora ob pol 2 uri, vrši se isti ob 2. uri popoldne v smislu § 40 alinea b zadružnih pravil.

Načelstvo.

V. Veršec, drevesnica in trsnica, Bizeljsko pri Brežicah

priporoča svojo velikansko zalogo vseh vrst **sadnega drevja, jablan, hrušk, črešenj, breskev, divjakov, divjih kostanjev i. t. d.** — Nadalje **cepljene amerikanske trte** za najnižjo ceno. — **Vsak naj naroči moj cenik, vsak ima velik dobiček.**

Vabilo na
II. redni občni zbor
hranilnice in posojilnice v Središču
registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši
v nedeljo, dne 28. sušca 1909, ob 1. uri popoldne v občinski pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva. — 2. Poročilo nadzorstva in odobrenje računskega zaključka za leto 1908. — 3. Čitanje revizijskega poročila. — 4. Volitev načelstva. — 5. Volitev nadzorstva. — 6. Predlogi.

Načelstvo.

Ako hočemo rodovitnost naše zemlje povečati, potreben je dovod dušika.

Sušen in zmlet, toraj za trošenje pripravljen

žveplenokisli amonijak
Znak „Solnce“

je izborno dušičasto gnojilo.

Vsak kmetovalec bi moral za svoja polja, vinograde, travnike in sadonosnike porabljati žveplenokisli amonijak, katerega prodaja na debelo in drobno

trgovina z železnino in umetnimi gnojili

„Merkur“, P. Majdič, Celje.

Pojasnila in cenike z obratno pošto in zastonj.

V povzdigo
novih živinskih sejmov v Št. Pavlu p. P. (Sav. dol.)

se naznanja, da se ne bode letošnje leto nikakoršne sejmovine pobiralo. — Opozarja se tudi na tiskovni pogrešek v „Vel. pratiki za leto 1909“, kjer sta zadnja dva sejmska dneva, to je 6. september in 4. november premalo razločno označena.

Pravilni sejmovski dnevi so torej le 3. aprila, 6. septembra in 4. novembra 1909.

Županstvo Št. Pavel pri Preboldu.

Naznanilo in priporočilo!

Usojam si vljudno naznaniti, da sem se kot domačin naselil v Celju kot

stavbeni in galanterijski klepar.

Svojo delavnico imam v hiši štev. I. Dolgopolje (Langenfeld). — Vsa v mojo stroko spadajoča dela bodem izvrševal točno in solidno ter po najnižjih cenah. — Sprejemam tudi vsa popravila. Priporočam se za naklonjenost in prav obila naročila ter obljubljam, da se bodem vedno vestno trudil zadostiti vsem na me stavljenim zahtevam.

Z odličnim spoštovanjem vdani

Anton Jošt, kleparski mojster.

Velik mlin

ob močni vodi, ki je nikdar ne zmanjka, s tremi tečaji in tremi stopami **je na prodaj.**

Zraven prostrano poslopje za **umetni mlin.**

Zraven dosti lepega **bukovega gozda** ter eden lep in dober **travnik**.

Zraven je tudi **hlev za dva konja** ter o njem prostor za svinje.

Vse **blizu ceste,** na dobrem mestu, v obljudenem kraju. Zraven je tudi **apnenik** za apno žgati.

Celo posestvo meri blizu 18 oralov ali joh in se dobi poceni za 8000 K.

Kdor želi kupiti, naj se takoj oglasi pri g. **FRANC KOKOL,** čevljarski mojster v **Laškem trgu** (blizu cerkve).

Najboljše

travniške brane

raznovrstne **pluge,** tudi takozvane „kultivatorje“, kakor pluge za globoko oranje ali rigolanje, motike, krampe, lopate, drevesne žage, trsne škarje, leščerbe za vničevanje **gosenic** in ličink, vsakovrstno poljedelsko orodje in stroje, nadalje **trnjevo žico** in **žične mreže** za plotove, **traverze, cement** in vse stavbinske potrebščine, sesalke in **vodovodne cevi,** strešne lepenke, nepremočljive vozne plahte in zajamčena umetna gnojila vseh vrst, priporoča po najnižji ceni

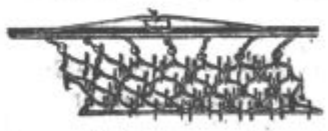

trgovina z železnino ‚Merkur‘, P. Majdič, Celje.

Zaloga izvrstnih šivalnih strojev, gramofonov, kakor tudi slovenskih plošč.

Lastnik in izdajatelj: Narodna založba v Celju. Odgovorni urednik Vekoslav Spindler. Tisk Zvezne tiskarne v Celju